

UVODNA RIJEČ

Brojke bez čestitosti

Piše: Jasna A. Petrović

Statistike su odavno izgubile bitku čestitosti, jer brojke se zlorabljavaju, prema potrebi političkog argumenta. Tako se u službenim statističkim informacijama Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje službeno koriste dvije vrste prosječnih mirovina – one za sve koji su ostvarili mirovinu prema Zakonu o mirovinskom osiguranju, ali sa i bez međunarodnih ugovora. Uglavnom, riječ je u oba slučaja o hrvatskim umirovljenicima, ali jedni su ostvarili mirovinu isključivo u Hrvatskoj, dok su drugi (s međunarodnim ugovorima) dio mirovine ostvarili u „inozemstvu“, što najčešće znači da su im firme bile registrirane u nekoj od drugih republika bivše Jugoslavije ili su izbjeglice s bosanskim mirovinama.

Naravno, mirovine stečene samo u hrvatskim firmama su nešto više, pa se za političke svrhe često upravo takve koriste kao argument kako mirovine i nisu previše niske, a udjel u prosječnim neto plaćama viši. Političari katkad upotrijebe i brojke koje djeluju svemirski, navodeći prosječne mirovine za one koji su ih stekli na osnovu 40 godina i više radnog staža, a takvih je samo 19 posto umirovljenika i njihova mirovina iznosi 563,29 eura. Svakako to zvuči više nego stvarnih samo 408,57 eura prosjeka za svih 1,134 milijuna penzića.

Ili, pak, uzmite nacionalnu liniju siromaštva, koja je na snazi i sada u lipnju 2023. – 3.038 kuna odnosno 403,2 eura, a izračunata je na bazi podataka za 2021. godinu na osnovi godišnje ankete koju provodi Državni zavod za statistiku. U većini EU zemalja se linija rizika od siromaštva izračunava na bazi 60 posto medijalne neto plaće, a to bi danas iznosilo 567,7 eura. Koja je tu točna brojka i nije nebitno, psihološki i stvarno. Da li si siromašan ako imaš primanja niža od 403 ili 567 eura?

Sada se nedavno oglasio premijer s pompoznom brojkama o rastu plaća i mirovina, inflaciji unatoč, u zadnjih sedam godina, tj. otkad je HDZ na vlasti. I tako je rekao da su plaće rasle više od 50 posto, a mirovine više od 37 posto. U stvarnosti je malo drukčije, barem s mirovinama, jer su „ove s međunarodnim ugovorima“ porasle za 28,21 posto, a „bez međunarodnih ugovora“ za 40 posto. I činjenica je da je udjel prosječne mirovine u prosječnoj plaći od početka 2016. godine do danas opao od 42,84 posto na samo 36,16 posto. Dakle, iako su rasle i penzije i plaće, posve je jasno kako su plaće rasle bitno brže i više. I dalje rastu. A mirovine zbog povećane stope inflacije, i dalje guraju umirovljenike u zonu bijede.

Bilo bi stoga bolje kad bi se političari manje služili brojkama po izboru, a više slušali glas naroda. Ovih dana je glavni osjećaj u javnosti bijes. Telefoni u uredu Sindikata umirovljenika Hrvatske zvone svakih desetak minuta, a s druge strane ogorčeni, razbješnjeni i očajni umirovljenici. I to više nisu oni stari sugovornici s najnižim mirovinama, kojima su malo začepljena usta s pet jednokratnih naknada. Nisu to oni koji psuju bez kontrole, napadaju sve i svakoga. Sada su s druge strane telefonske linije ljudi koji su odlučili progovoriti o raspadu društvenih vrijednosti i morala, obezvrjeđivanju (njihovog) rada, bujanju socijalnih razlika, uništavanju srednje klase. To su neki drugi ljudi koji nisu očajni, već su ljuti, jako ljuti. Predlažu rješenja, reforme, daju prijedloge, pozivaju na akciju, na prosvjede i pobunu.

Brojke su izazvale kontrolirani bijes, potakle na javni ukor, no dok ukor djeluje na razumnoga snažnije nego sto udaraca na luđaka, naši političari ignoriraju taj glas. Ili su gluhi. Tako kaže narod.

U OVOM BROJU:

REAKCIJA NA NOVU POREZNU
"REFORMU"

Umirovljenicima mrvice, a možda ni to

TRAŽIMO UKIDANJE
PENALIZACIJE SA 65 GODINA

Koliko Hrvatska cijeni rad umirovljenika?

INTERVJU

LAZAR GRUJIĆ, POLITIČKA
PLATFORMA UMIROVLJENICI
ZAJEDNO

Hoće li se umirovljenici konačno udružiti?

BOLJI DANI ZA NAJSIROMAŠNIJE

Poštar donosi nacionalnu naknadu

NA TERENU S VOLONTERIMA

Kap dobrote za stare i nemoćne

Vodič HZZO-a

info.HZMO

Poštarina plaćena HP-u d.d. u sortirnici 10200 Zagreb
Šalje: Sindikat umirovljenika Hrvatske,
Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2, 10 000 Zagreb

Udruge zaprijetile prosvjedom zbog najavljene porezne reforme

Prije nego što će 24. svibnja 2023. godine Vlada objaviti sve detalje buduće porezne reforme u javnosti su se par tjedana prije mogle čuti izjave ministra financija Marka Primorca koji je najavio smanjivanje doprinosa za prvi stup mirovinskog osiguranja za pojedine kategorije zaposlenih. S obzirom da ministar nije ulazio u detalje svog plana, možda slučajno, a možda namjerno u vidu probnog balona da se vidi kako će reagirati umirovljeničke udruge i radnički sindikati, Sindikat i Matica umirovljenika morale su reagirati 10. svibnja 2023. otvorenim pismom premijeru Plenkoviću.

Kad ministar solira

„Nakon solističkih najava u javnosti o budućoj poreznoj reformi od strane ministra financija Marka Primorca, u kojima najavljuje smanjivanje mirovinskog doprinosa za pojedine kategorije zaposlenih, te moguće ukidanje prireza za lokalnu samoupravu – od kojega se dobrim dijelom potpomažu najsiromašnije kategorije starijih građana, konačno ste se i sami obratili javnosti naglasivši kako će „idućih dana biti dovršen šesti krug porezne reforme, koji je u završnoj fazi priprema i koji će u konačnici omogućiti hrvatskim građanima veće plaće, kako biste „spriječili ugrozu egzistencije hrvatskih obitelji, zadržali radna mjesta, kompanijama omogućili da premoste velike izazove, bez valova otpuštanja“. Zanimljivo kako Vaše i ministrove inicijative podržavaju samo poslodavci i njihove udruge te predstavnici obveznih mirovinskih fondova inozemnih banaka, dok se protiv brojni znanstvenici, sindikati kao predstavnici radnika i umirovljeničke udruge“, piše u uvodu otvorenog pisma.

U pismu se dalje navodi kako su uključivanjem u rad više radnih skupina za poboljšanje mirovinskog sustava, jačanjem socijalnog dijaloga te razradom brojnih inicijativa za povećanje adekvatnosti mirovina, kako je Hrvatskoj savjetovano od strane Europske komisije, umirovljeničke udruge vjerovale da će ih se kontaktirati u svakom pitanju koje se dotiče položaja starijih osoba u društvu. Ovaj put ne samo da nisu bile obaviještene, već su o svemu doznali iz medija. Također, umirovljeničke udruge su saznale samo putem medija i da ministar financija nema namjeru povećati osobni porezni odbitak na dohodak (plaće i mirovine) sa 4.000 na 5.000 kuna, odnosno sa 530,90 eura na 663,61 eura, jer bi time pogodovao „srednjoj i višoj klasi“, što je ocijenjeno zastrašujućim.

Udjel mirovine u plaći najgori u EU

U pismu se ističe i kako premijer u svojim istupima u vezi tzv. porezne reforme, uz građane i plaće niti jednom nije spomenuo 23 posto građana starijih od 65 godina niti umirovljenike. Niti riječju nije spomenuo kako će njihove mirovine učiniti adekvatnijima.

„Sve nas to zbunjuje, jer Vi biste trebali dobro znati da ste u HDZ-ovom predizbornoj dokumentu „Sigurna Hrvatska“ iz 2020. najavili povećanje udjela neto mirovina u neto plaćama do kraja mandata na barem 50 posto. Sada je u veljači, međutim, udjel mirovine u plaći pao na samo 35,1 posto. To je službeni podatak, a ne ono što Vam dostavljaju ministri nakon što odrežu tzv. mirovine temeljem međunarodnih ugovora, jer

i to su poglavito građani Hrvatske. I s takvim smo postotkom najniže na ljestvici Europske unije (prosječni udjel – 62 %), kao i među državama nastalim na području bivše Jugoslavije, gdje se udjel kreće od 45 do 60 posto“, stoji u pismu.

Premijeru se ukazalo i na najnovije statističke podatke koji govore da su doista prosječni hrvatski građani manje siromašni nego prije, osim što je stopa siromaštva starijih od 65 godina i dalje najviša, i dalje raste, a sada iznosi 32,4 posto.

„To znači da ste zaboravili četvrtinu svojih građana koji ne primaju plaće, već mirovine ili socijalne potpore. Eto, to su razlozi zbog čega se protivimo rezanju doprinosa za mirovine za prvi stup sa sada niskih 15 posto, dok Italija ima 33 posto, Francuska i Češka 26 posto, Slovačka 23 posto...“

Što stvarno treba promijeniti

Za kraj, premijer i Vlada su pozvani da povećaju mirovine za najmanje 10 posto, da ukinu penalizaciju za prijevremene umirovljenike kad napune 65 godina, uvedu novi model usklađivanja prema povoljnijem indeksu rasta plaća ili cijena, uvedu minimalne mirovine, zatim svim umirovljenicima da se prizna barem po jednu godinu dodatnog staža po djetetu (a ne 6 mjeseci i to samo umirovljenicima nakon 1.1.2019. godine), uvedu 13. mirovinu, vrate prava na dostavu mirovina poštom, ukinu plaćanje alimentacije od strane baka i djedova, a „o ostalome ćemo rado nastaviti socijalni dijalog, jer suprotno od toga su prosvjedi sve gladnijih umirovljenika, što bismo svi rado izbjegli“, stoji na kraju pisma kojeg potpisuju predsjednica SUH-a Jasna Petrović i predsjednica Matice Višnja Fortuna.

Dva tjedna nakon slanja otvorenog pisma premijeru predstavljena je porezna „reforma“, nakon čega je postalo jasno na što je ministar Primorac mislio kad je kazao da će se doprinosi za prvi stup smanjiti za pojedine kategorije zaposlenih. Vlada je olakšicama za one s nižim plaćama praktički preuzela dio plaćanja doprinosa za prvi stup, i time subvencionirala poslodavce koji isplaćuje niže plaće. Na prvu se povećanje plaća onima s niskim prihodima čini dobro, no dugoročno gledano, time se potiče niska cijena rada, što nije dobro ni za radnike niti njihove buduće mirovine, kao ni za sadašnje umirovljenike kojima mirovine rastu na temelju formule usklađivanja, koja ovisi i o rastu plaća u Hrvatskoj.

Umirovljenicima mrvice, a možda ni to

Nova porezna „reforma“ HDZ-ove Vlade gledana iz njihovog, političkog kuta, mogla bi se okarakterizirati kao „ubiti dvije muhe jednim udarcem“, odnosno mudar politički manevar pred izbore. S jedne strane omogućili su povećanje plaća najsiromašnijim zaposlenim građanima u vrijeme kad su troškovi života zbog inflacije otišli u nebo, a s druge strane ukidanjem prireza prebacili su „vrući krumpir“ svojim političkim protivnicima koji vladaju većim gradovima Hrvatske. No, ono što Vladi nije briga su posljedice koje bi nova porezna „reforma“ mogla donijeti, pogotovo za umirovljenike koji su tradicionalno jedna od socijalno najugroženijih skupina stanovništva Hrvatske.

Nema prireza, nema božićnice

Krenimo prvo s ukidanjem prireza. Vlada je ostavila prostora gradovima da povećaju porez na dohodak, no čelnici nekih gradova, poput glavnog grada Zagreba, ističu i da povećanje stopa poreza na dohodak na maksimum svejedno neće pokriti gubitke koje će im donijeti ukidanje prireza. Također, čelnici gradova zbog političke izloženosti morat će svejedno paziti da ne poskupljuju cijene javnih usluga, poput prijevoza, vrtića, no gubici u proračunu negdje će se morati nadomjestiti.

Upravo tu bi najviše mogli stradati umirovljenici i starije osobe, koji kroz socijalne programe županija, gradova i općina znaju dobivati različite vrste financijske pomoći, od subvencioniranja javnog prijevoza, isplata božićnica i uskrsnica, organiziranja pučkih kuhinja, ali i izgradnje novih ili proširenja kapaciteta postojećih domova za starije osobe.

Nimalo manje problematično je zadiranje u plaćanje doprinosa za prvi stup mirovinskog osiguranja. Tako je Vlada odlučila dati olakšicu od 300 eura za plaćanje doprinosa za prvi mirovinski stup svima koji imaju bruto plaće do 700 eura, te postupno još prema posebnoj formuli i onima koji imaju od 700 do 1.300 eura bruto plaću. Vlada je praktički preuzela dio plaćanja doprinosa za prvi stup, jer je primjerice za nekoga tko ima 700 eura bruto plaće poslodavac sada uplaćuje 105 eura za prvi stup (15 posto), a po novom će uplaćivati 60 eura (15 posto od 400 eura). Ipak, iz Vlade su

poručili kako olakšice neće smanjiti budući iznos mirovine, jer će se gledati kao da su poslodavci plaćali doprinos prema punoj mjesečnoj osnovici.

Vladin oprost od 329 milijuna eura

Vlada je dakle subvencionirala poslodavce koji isplaćuju niske plaće, i time dodatno potaknula nisku cijenu rada, što nije dobro ni za te radnike, niti za njihove buduće mirovine ako je ostvare, ali dugoročno ni za sadašnje umirovljenike kojima mirovine rastu na temelju formule usklađivanja, koja ovisi i o rastu plaća u Hrvatskoj. Vladina velikodušnost značit će da je ostala bez 329 milijuna eura godišnjeg prihoda od doprinosa za prvi stup, te će iz proračuna nadomjestiti tu razliku kako bi isplaćivala mirovine.

Zanimljivo je kako je pokrivenost isplate svih mirovina doprinosima radnika od 2013. do 2022. godine porasla sa 52 na 60

ima dovoljno kapaciteta da drugim svojim prihodima osigura isplate mirovina. Zanimljivo, 27. travnja 2023., dakle niti mjesec dana prije predstavljanja porezne „reforme“, Vlada je usvojila Program stabilnosti Hrvatske od 2024. do 2026. godine, te ga poslala Europskoj komisiji.

Jeftina strana radna snaga

U tom dokumentu stoji kako će udjel doprinosa za prvi stup u BDP-u porasti sa 5,6 posto (2022. godina) na 7,1 posto u 2030. godini, a da će se transferi iz državnog proračuna za pokrivanje manjka postupno smanjivati te će s trenutnih 3,6 posto pasti do daleke 2070. godine na 2,4 posto BDP-a. Opraštanje dijela doprinosa poslodavcima očito je anomalija na tom zacrtanom planu. Svakako treba istaknuti kako vjerojatno većina Hrvata ne radi za plaće do 700 eura bruto, već su to uglavnom strani radnici iz zemalja s kojima Hrvatska nema potpisan međudržavni sporazum.

Osim što su srušili cijenu rada, strani radnici su učinili i neke dobre stvari, popunili su mnoga zanimanja koji prosječan Hrvat ne želi raditi, povećali zaposlenost te uplatama njihovih doprinosa osiguran je dio novca za isplatu mirovina, a zauzvrat Hrvatska im nije dužna isplatiti niti centa mirovine ako ne ostvare uvjete od 15 godina staža u Hrvatskoj i 65 godina života za starosnu, ili 35 godina staža i 60

godina života za prijevremenu mirovinu, što će rijetki ispuniti. Tako da Vladine mjere se mogu okarakterizirati možda i kao pokušaj zadržavanja jeftine radne snage, kojoj u budućnosti neće morati plaćati mirovinu. Koliko je to moralno od Vlade ili poslodavaca, neka je druga tema.

K tome, umirovljeničke udruge posljednje dvije godine su tražile povećanje osobnog odbitka sa 4.000 kuna (530,90 eura) na 5.000 kuna (664 eura) kako bi se pomoglo tzv. srednjem sloju umirovljenika. No, ovom „reformom“ odbitak je podignut tek na 560 eura, što je doista simbolično, ali čini se i jedina konkretna mjera za koju se može sa sigurnošću reći da će popraviti život jednog dijela umirovljenika. A kakve će posljedice imati ostale mjere i da li će uopće potrajati ostaje tek za vidjeti.

Igor Knežević

posto, prije svega zahvaljujući povećanju zaposlenosti. S time da su u tom postotku obuhvaćeni i umirovljenici prema posebnim propisima, koji svoje mirovine nisu stekli isključivo radom i uplatama doprinosa, pa bi ta pokrivenost, odnosno održivost mirovinskog sustava kako se voli reći u javnosti, bila još povoljnija kad bi se te mirovine razdvojile na razini pojedinca - na dio stečen radom prema Zakonu o mirovinskom osiguranju, te na dio stečen po posebnim propisima.

Ovo Vladino odustajanje od 329 milijuna eura doprinosa ne bi trebalo ozbiljno ugroziti tu održivost, s obzirom da je prema financijskom planu HZMO-a za rashode/isplate mirovina za 2024. godinu predviđeno 6,83 milijarde eura, te tih 329 milijuna predstavlja 4,8 posto novca potrebnog za isplatu mirovina. Vlada očito smatra da

Još 38 tisuća umirovljenika dobiva solidarni dodatak

Tek što je krenula pandemija koronavirusa 2020. godine Sindikat umirovljenika Hrvatske, predviđajući kakve će sve zdravstvene i financijske posljedice imati pandemija, zajedno s Maticom umirovljenika zatražio je u svibnju te godine od Vlade isplatu tzv. solidarnog covid dodatka. Vlada nije odmah imala sluha, te joj je trebalo godinu dana (2021.) da isplati taj prvi dodatak.

Nakon toga umirovljeničke udruge su poslušane od Vlade te su u 2022. godini zbog velike inflacije isplaćena još dva dodatka na mirovine, da bi krajem godine zahvaljujući dobrim priljevom novca od turističke sezone, zahvaljujući i inflaciji, Vlada samoinicijativno isplatila i još jedan, treći dodatak u 2022. godini, a ukupno četvrti. S isplatom dodatka nastavilo se i u ovoj godini, te je krajem travnja počela isplata i petog po redu dodatka.

Nepravda prema zaposlenim umirovljenicima

Svi ti dodatci bili su praktički dobra volja Vlade, a ne zakonska obveza, a ujedno su imali i postavljene razrede, te gornji cenzus prvo od 4.000 kuna, a sada na 610 eura (4.596 kuna), te su mnogi umirovljenici koji su bili iznad cenzusa za par desetaka ili stotina kuna izostavljeni. Upravo zbog sverastućeg siromaštva umirovljenika, ali i činjenice da novca očito ima, SUH je krajem 2022. godine putem Nacionalnog vijeća za umirovljenike i putem svojih medijskih kanala zatražio od Vlade da uvede 13. mirovinu, koju bi dobili svi umirovljenici i bila bi zakonski određena, a ne da se njome može politički manipulirati.

A već pri isplati prvog, tzv. covid dodatka, nanesena je velika nepravda svim zaposlenim umirovljenicima, čiji zbroj mirovine i plaće svejedno nije prelazio cenzus od 4.000 kuna, ali su zbog činjenice da su za-

posleni ostali bez dodatka. SUH-u se obratilo na desetak takvih umirovljenika, zbog čega je na to upozoravao Vladu svaki put pri donošenju odluke o novoj isplati dodatka, ali Vladu očito nije bilo briga. A upravo ti umirovljenici koji su primorani raditi zbog niskih mirovina bi trebali biti prvi kojima bi se trebali isplaćivati dodatci.

Također, bizaran je i slučaj Mike Kutije, bake koja je ostala bez dodatka zbog promjene adrese od strane MUP-a, iako nije znala da joj se promijenila, a cijeli život je živjela u istoj kući i redovito primala mirovinu.

Zajednica protjeranih Hrvata

No, da ne bude sve tako crno, Vlada je ipak nakon dvije godine i pet isplaćenih dodataka odlučila ispraviti jednu nepravdu. Naime, dodatke je isplaćivala umirovljenicima koji su barem dio radnog staža odradili u Hrvatskoj, no svi oni koji su cjelokupni staž ostvarili van Hrvatske nisu imali pravo na dodatak, bez obzira ako imaju prebivalište u Hrvatskoj preko 20 godina, kao jedna žena koja nam se javila iz Rijeke, koja je cijeli radni vijek odradila u BiH, ali se preselila u Hrvatsku.

Kako nas, tako i Vladu kontaktirao je i predsjednik Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata (Srbije) koji je u svojim dopisima redovito isticao kako se nanosi nepravda za najmanje 300 protjeranih Hrvata iz tih krajeva, a koji imaju dva do tri puta niže mirovine. Vlada je konačno reagirala te je 25. svibnja 2023. godine usvojila „Prijedlog odluke o dopunama Odluke o isplati jednokratnog novčanog primanja korisnicima mirovine

radi ublažavanja posljedica rasta troškova života“.

Bolje ikad, nego nikad

Izmijenjenom odlukom obuhvatili su čak 38 tisuća umirovljenika koji primaju samo inozemne mirovine u iznosu do 610 eura, a imaju prebivalište u Hrvatskoj. Ipak, ima i jedan poseban uvjet, a to je da imaju prebivalište u neprekidnom trajanju od najmanje tri mjeseca prije donošenja odluke, što znači najmanje od 25. veljače 2023. godine te još jedan uvjet, da inozemnu mirovinu primaju na transakcijski račun u poslovnoj banci u Hrvatskoj.

Svi oni morat će dostaviti HZMO-u do 31. kolovoza 2023. godine dokaz o neto iznosu inozemne mirovine za mjesec travanj 2023. godine, a isplatu mogu očekivati najkasnije u listopadu ove godine.

U obrazloženju odluke navodi se kako najveći broj osoba obuhvaća korisnike mirovina iz republika bivše SFRJ, ali i da je identificiran određeni broj korisnika iz država članica Europske unije, zbog čega su radi jednakopravnog položaja obuhvaćeni i ti korisnici. Već kod donošenja odluke o isplati prvog, covid dodatka, bilo je jasno da je nanesena nepravda onima koji godinama žive u Hrvatskoj, plaćaju režije i troše svoje skromne mirovine, te je sada barem njima ispravljena nepravda.

Kako bi u narodu rekli, bolje ikad nego nikad. To najbolje znaju siromašni zaposleni umirovljenici.

Igor Knežević

Koliko Hrvatska cijeni rad umirovljenika?

Znate li koliko košta godina radnog staža 210.500 prijevremenih umirovljenika, koji su prosječno radili i plaćali doprinose više od 36 godina? Prosječna mirovina u travnju 2023. godine iznosi 422,65 eura, što znači da vrijedi samo 11,74 eura po godini! I to zato što im se doživotno oduzima tzv. penalizacija ranijeg odlaska u mirovinu, no i to ne svima isti postotak, već kako je kome i gdje pala sjekira. Tzv. starosni umirovljenici kojih je danas 498.800 osoba, imaju prosječnu mirovinu od 437,43 eura, a stekli su je temeljem prosječne 32 godine radnog staža. Njihova godina rada je „skuplja“, dobivaju 13,34 eura po godini, iako su kraće radili i uplatili manje doprinosa.

Evo kako je to bilo. Do 1998. godine maksimalna penalizacija za pet godina ranijeg odlaska u mirovinu iznosila je 6,65 posto. Od 1. siječnja 1999. u početku 18 posto, od 2001. čak 20,4%. Zatim je 1.1.2008. pala na maksimalnih 9 posto, da bi je u vrijeme ekonomske krize, od 1.1.2011. premijerka Kosor vratila na 20,4 posto. Konačno sada, zahvaljujući sindikalnom referendumu "67 je previše" iznosi 12 posto. Tako su i obračunavane prijevremene mirovine, kako je tko morao otići u mirovinu, u različitim postocima, što je također nepravedno.

Pamtimo kad kazna nije bila doživotna

Najnepravednije je, međutim, što je do 1998. penalizacija bila ne samo niska, već se automatski ukidala s navršavanjem potrebne životne dobi koja je bila uvjet za „punu“ starosnu mirovinu, tj. 60 godina za muškarce, a 55 godina za žene, da bi od 1.1.1999. godine Hrvatski sabor ukinuo takvo poravnanje, te je vraćena doživotna penalizacija. Doživotna kazna!

Nepраведno! Prvo, to je još vrijeme masovne privatizacije, nerijetko „po kunu“, a novi vlasnici društvenih poduzeća postajali su masovno politički uglednici i njihovi prijatelji ili, pak, neki muljatori. Odjednom su bivši direktori upisani kao većinski vlasnici „svojih“ poduzeća, kako bi rasprodali vrijedne nekretnine i podijelili na tisuće otказа. Radnici su slani na burzu, gdje su neko kratko vrijeme dobivali naknadu, da bi sa stjecanjem prvog uvjeta za prijevremenu mirovinu bili otjerani i sa zavoda za zapošljavanje. Marš u mirovinu!

Na Facebook stranici Pokret protiv siromaštva starijih osoba, Sindikat umirovljenika je objavio inicijativu za ponovno uvođenje automatskog ukidanja penalizacije kad se ostvari uvjete za tzv. punu starosnu mirovinu, a post je pročitao više od deset tisuća umirovljenika, od čega ih je 140 ostavilo svoje komentare, i to poglavito tužne osobne priče.

U mirovinu ne svojom voljom

Tako Blaženka Kakanj iz Vinkovaca kazuje: „Otjerani smo u mirovinu ne svojom voljom i to u godinama u kojima nas nitko nije htio zaposliti. Uz sve te nevolje još smo i kažnjeni. Imala sam 37 godina i 6 mjeseci staža, a doživotno sam kažnjena jer sam cijeli život radila“. Seka Šubić iz Zagreba kratko komentira: „Mi smo prevareni, obespravljani, izdani i podcijenjeni.“ Možda je slučaj Fabijana Karalića najbolja ilustracija nepravde doživotne penalizacije: „U prijevremenu starosnu mirovinu otišao sam 2010. godine - ne svojom voljom, već zato što je tvrtka otišla u stečaj. Imao sam 43 godine radnog staža i 63 godine života. Nadao sam se da ću nakon što navršim 65 godina života ostvariti punu starosnu mirovinu. Međutim sada imam 76, ali i dalje mi se oduzima dio mirovine.“

Sindikat umirovljenika i Matica umirovljenika Hrvatske u više navrata su zatražili da se penalizacija ukine s navršavanjem dobi od 65 godina, a neke su umirovljeničke stranke predložile ukidanje sa 70 godina života. Isti se zahtjev sada ponovio i na sjednici

Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe od 12. lipnja 2023., ali još nema pozitivnih reakcija od strane Vlade.

Tko više cijeni rad i umirovljenika?

S druge strane granice, Savez samostalnih sindikata Srbije je ovih dana podržao umirovljeničke udruge i sindikate koji su zatražili ukidanje penalizacije od čak 20,4 posto za pet godina ranijeg umirovljenja. Iako su u Srbiji mirovine posljednjih godina došle na 46,5 posto udjela u tamošnjoj prosječnoj plaći, s tendencijom daljnjeg rasta, u Hrvatskoj smo spali na samo 35,1 posto udjela u prosječnoj plaći. Treba li nam bolji dokaz o tome koliko koja država cijeni rad i voli svoje umirovljenike? U Sloveniji je taj udjel 57 posto, a u Makedoniji 53 posto.

Pa sad se mi možemo praviti važni velikim uspjesima hrvatske Vlade i Hrvatske. A istodobno radnici još donekle kotiraju, dok su umirovljenici na margini društvenog interesa. Pa ako nam je tako porastao BDP, pa svi živimo u među i mlijeku, nisu li se stekli uvjeti da se onima koji su najviše radili i pridonosili mirovinskom fondu konačno ukinu „kazneni bodovi“. Samo je potrebna politička spremnost i volja, ali i mudrost u promicanju podrške pravim vrijednostima, kao što je rad.

Zašto se ubija srednja klasa?

No, mi toga nemamo, već imamo novog ministra financija koji smatra da u Hrvatskoj treba s mirovina temeljem doprinosa prijeći na državno financiranje mirovina, ali u formi da se potpomogne rast plaća na račun države. Imamo tog istog ministra koji misli da ne treba podizati osobni odbitak pri oporezivanju dohotka na više od 560 eura, a dok je prosječna plaća 1.130 eura, a 50 posto radnika prima mjesečno manje od 946 eura. Prosječna mirovina je pak samo 412 eura, dok je medijalna 384 eura. Bravo, ministre, Vaša mjera za srednju klasu je doista sramotno niska, jer valjda su Vam svi s plaćom ili mirovinom višom od 560 eura – bogati!

Imamo puno zahtjeva za poboljšanje mirovina, prvo – to je rast svih mirovina, pa usklađivanje mirovina prema 100 posto povoljnijeg indeksa rasta cijena ili plaća, pa uvođenje 13. mirovine, a ne samo nekakvih jednokratnih dodataka, priznanje dodanog staža svim majkama neovisno kad su umirovljene... Ima toga još puno. No, počnimo barem s ovako očitim nepravdama poput doživotne penalizacije za one koje više rade.

Hvala. Bit će prilike za ocjenjivanje vaše dobre volje sljedeće godine na izborima.

Jasna A. Petrović

Hoće li se umirovljenici konačno udružiti?

Već godinama su mediji, ali i saborska govornica, mjesto općeg blaćenja i vrijeđanja umirovljeničkih udruga, odnosno međusobnog podcjenjivačkog sukoba umirovljeničkih stranaka, kojih je u Hrvatskoj, navodno čak 19. Nakon prvog zajedničkog medijskog nastupa na poziv SUH-a svih glavnih umirovljeničkih stranaka i udruga 11. veljače 2021. godine kada su svi zatražili ograničavanje cijepjenja AstraZenecom samo na osobe do 65 godina, kako su učinile i brojne druge zemlje, i nije bilo pokušaja iskazivanja zajedništva. Ipak, i takvo korona-zajedništvo imalo je za posljedicu Vladin prvi jednokratni dodatak na mirovine najsiromašnijih, koji je obuhvatio čak oko 800 tisuća umirovljenika, a uslijedilo ih je još četiri. Dakle, potvrdilo se da itekako ima rezultata kad umirovljenici nastupe zajedno. Međutim, kratko je trajalo takvo programsko zajedništvo, a međusobni napadi su učestali. Lazar Grujić, predsjednik Stranke umirovljenika, koja je uz Hrvatsku stranku umirovljenika najbrojnija po broju vijećnika na zadnjim lokalnim izborima, sada je koordinator za suradnju s udrugama Platforme Umirovljenici zajedno, osnovane 21. veljače 2023.

Ne razgovaramo o foteljama

1. *Temeljni razlozi za pokretanje političke platforme „Umirovljenici zajedno“ je okupljanje umirovljeničkih stranaka radi zajedničkog izlaska na izbore. Umirovljeničke najveće udruge – Matica i Sindikat umirovljenika, međutim, nisu prihvatile takvu političku suradnju u kojoj se raspravlja o potencijalnim saborskim foteljama, već samo suradnju sa svim političkim strankama na programskim pitanjima od zajedničkog interesa za umirovljenike. Time se potaknulo umirovljeničke stranke da prouče i prihvate brojne inicijative i programske zahtjeve umirovljeničkih udruga. Slažete li se, gospodine Grujiću, s takvom definicijom suradnje?*

„UMIROVLJENICI ZAJEDNO – Politička platforma“ je zajednički naziv koalicije osam stranaka, sve su umirovljeničke izuzev jedne. U političkom smislu radi se o formalnoj koaliciji triju umirovljeničkih stranaka koju čine: Stranka umirovljenika (SU), Blok umirovljenici zajedno (BUZ) i Demokratska stranka umirovljenika (DSU) plus još pet stranaka koje su se formalno pripojile SU-u i to: Akcija Slavonsko – baranjskih umirovljenika, Akcija hrvatskih umirovljenika Split, Zagrebački umirovljenici, Stranka penzionera Sisak i Hrvatska radnička stranka. Što se tiče suradnje s umirovljeničkim udrugama, kako one svojim statutima ne mogu podržati niti jednu konkretnu političku opciju, od početka smo zamislili da se ista bazira isključivo na programskoj suradnji, te smo stoga s umirovljeničkih udrugama SUH i MUH te s nekim drugim udrugama otvoreni za svaku inicijativu koja je kompatibilna s našim programom koji se gotovo potpuno poklapa s programima najvećih umirovljeničkih udruga.

Moram istaknuti i jednu zanimljivost u našem djelovanju, a to je da unutar „Umirovljenici zajedno – Političke platforme“ ni u jednom trenutku nismo razgovarali, niti razgovaramo o „foteljama“, već smo svu našu energiju i pozornost kao interesna politička opcija usmjerili na iznalaženje ili davanje podrške dobrim programskim rješenjima u svrhu poboljšanja standarda umirovljenika. Stava smo da se nema što pričati o „dijeljenju“ bilo čega dok svojim djelovanjem na političkom polju ne dokažemo da imamo potporu umirovljenika odnosno biračkog tijela u redovitim anketama, a da bismo kompetentno zastupali njihove interese i u parlamentu.

2. *Zanimljivo je da je Platforma na prvom predstavljanju u javnosti stavila fokus na beskompromisnu borbu protiv siromaštva umirovljenika, odnosno na borbu za što bolji standard. Time je napravila važan iskorak prema stvarnom životu sve siromašnijih umirovljenika, odnosno u programsku cjelinu za koju se zalažu glavne umirovljeničke udruge. Sindikat umirovljenika je svoj program za*

2023. od 53 točke ponudio Platformi kao zajedničku programsku osnovu. Koje ste programske prioritete „kooptirali“ i u svoj program?

Rastuće siromaštvo umirovljenika najveći problem

Ako su nam svima, dakle umirovljeničkim udrugama i umirovljeničkim strankama, u fokusu umirovljenici, kao i oni koji će to postati, onda je rastuće siromaštvo umirovljenika ono što svi uočavamo kao najveći problem. U tom kontekstu jasno je da programski podržavamo sve ono što ide u prilog rješavanju problema uključujući i programske prioritete SUH-a, od kojih su gotovo svi uključeni i u naš program pod nazivom „Zajedno smo jači“.

Započeli smo i veoma dobru suradnju s radničkim sindikatima zbog uske povezanosti problematike umirovljenika s problematikom zaposlenika, odnosno radnika. U tom smislu smo početkom svibnja održali i zajedničku javnu tribinu i tiskovnu konferenciju na temu izmjena poreznog zakonodavstva i predlaganog smanjenja doprinosa za prvi mirovinski stup. Suradnja umirovljeničkih stranaka, umirovljeničkih udruga i radničkih sindikata je prirodna i neophodna. Naše zajedničko djelovanje se temelji na tezi kako borba za prava umirovljenika započinje borbom za prava radnika što znači da je ugroza prava umirovljenika i prava radnika međusobno povezana. Beskompromisna borba protiv rastućeg siromaštva radnika i umirovljenika je naš zajednički zadatak i na tome ćemo udruženim snagama ustrajati sve do ostvarenja našeg cilja.

3. *U sve češćim javnim priopćenjima vaše Platforme, nažalost, sve se oštrije i katkad neprimjerenim rječnikom obrušavate na Hrvatsku stranku umirovljenika koja se nije pridružila toj zajedničkoj političkoj platformi. Time se ostavlja dojam da do stvarnog zajedništva na umirovljeničkoj političkoj sceni možda neće ni doći prije skorajšnjih izbora. Kako Vi to vidite?*

Ako pođemo od činjenice da je sadašnji predsjednik HSU-a Veselko Gabričević dobio povjerenje svojih članova na programu, odnosno javno danom obećanju, kako će odmah pokrenuti ujedinjenje umirovljeničkih stranaka, pa je to, čini se, sve preko noći zaboravio, onda stvari stoje malo drugačije od pogrešnog dojma da ih mi napadamo. Kad smo uvidjeli da HSU ne namjerava ništa poduzeti po pitanju obećanja u vezi udruživanja, to je Stranka umirovljenika prošlog ljeta pokrenula i formalnu inicijativu. Naglašavam da sam gospodinu Veselku Gabričeviću i HSU-u, osobno i u ime ove Političke platforme, poslao nekoliko poziva na programsku i političku suradnju. No, iz HSU-a smo dobili isključivo odbijenicu, pa čak i poneku uvredu. Unatoč tome i dalje naglašavamo da su im vrata za suradnju i dalje otvorena, jer je takvo zajedništvo u interesu umirovljenika.

Značajna uloga Nacionalnog vijeća

4. *Možete li nam brojkama pojasniti stvarnu političku snagu umirovljeničkih stranaka, kako prema broju vijećnika, tako i prema Vašoj procjeni stvarnog političkog utjecaja svake od njih. Poznato je da više ne postoji niti jedan zastupnik u Hrvatskom saboru koji bi predstavljao neku umirovljeničku stranku, dok je Silvano Hrelja izbačen iz HSU-a. S obzirom da nam slijede trostruki izbori sljedeće godine, koja su vaša očekivanja za svake od njih?*

Mnogi se na političkoj sceni vole pozivati na brojke kojima se u nedostatku argumenata pokušava nešto dokazati. No, činjenica

je da najčešće broj članova stranke te mandata na lokalnoj ili nacionalnoj razini ne znače apsolutno ništa, ako te brojeve ne prati odgovarajući rejting. Dobiveni, odnosno trenutni mandati u političkom smislu ništa ne znače u kontekstu nekih sljedećih izbora i potencijalno raspoloživog biračkog bazena. Umirovljenička opcija s potencijalom od 1,2 milijuna birača ima veliku šansu postati relevantni politički faktor, pa je stoga udruživanje jedini ispravan put koji omogućava i pozitivan sinergijski učinak.

HSU formalno ima najviše članova, ustrojstvenih oblika, vijećnika i donedavno i jednog saborskog zastupnika, što znači da bi u usporedbi s npr. Strankom umirovljenika trebao imati barem pet puta veći rejting. No, stvarnost kaže da su SU sa 1,6 % i HSU sa 1,7 % po anketama poravnani, baš kao što je to slučaj i u drugoj anketi gdje BUZ ima 1,3 % podrške, a HSU samo 1,2 %. Ako zbrojimo rejtinge SU-a i BUZ-a, onda te dvije stranke imaju dvostruko veći rejting od HSU-a, mada bi po nekim brojkama HSU zapravo trebao biti barem peterostruko većeg rejtinga. HSU se već godinama vrti oko 1–2 % podrške birača, s tendencijom pada, a realnije stanje ćemo vidjeti kad se već u lipnju naša Platforma pojavi samostalno u anketama.

Iz navedenog je jasno kako je u interesu svih umirovljenika da umjesto desetak ili više umirovljeničkih stranaka imamo jednu snažnu koja može biti relevantan politički faktor.

5. Niz godina su umirovljeničke stranke dovodile u pitanje rad Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe, koje je u zadnjih desetak godina postao stabilni kanal socijalnog dijaloga s umirovljeničkim strankama i kanalizirao brojne promjene u mirovinskom, socijalnom i zdravstvenom sustavu. Točno je da ga je još 2010. godine premijerka Kosor osnovala kao parapoličko tijelo u kojem su uz predstavnike Vlade i dvije umirovljeničke udruge, sjedili i predstavnici političkih stranaka. Što danas mislite o ulozi i značaju Nacionalnog vijeća?

O ulozi i značenju Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe mislim isto sada kao i prije 13 godina kada je na inicijativu SU-a i MUH-a, odnosno mene i pok. Josipa Vinceka, uz dogovor s premijerkom Jadrankom Kosor, osnovano prvo Nacionalno vijeće za umirovljenike i starije osobe. Uloga Nacionalnog vijeća je savjetodavnog karaktera, stoga bi od koristi za sve bilo da ima još veći utjecaj na kreaciju mjera ili zakona koji se tiču umirovljenika. Pokazalo se da je osnivanje Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe dobra i korisna stvar za umirovljenike. Važnu ulogu ima i danas kad boje umirovljenika u tom tijelu brane samo SUH i MUH.

Nema nikakve dvojbe da su Matica umirovljenika i Sindikat umirovljenika Hrvatske kroz svoje djelovanje u Nacionalnom vijeću za umirovljenike i starije osobe dali i daju svoj veliki

doprinos u kreiranju raznih Zakona i drugih Odluka s ciljem poboljšavanja statusa umirovljenika, prvenstveno vezanog uz materijalni položaj.

Zajedništvom do više umirovljeničkih zastupnika

6. Očito je Vaše stajalište kako je za bolji položaj umirovljenika važno u Hrvatski sabor izabrati što više zastupnika umirovljeničkih stranaka, a to je i najčešća poruka većine umirovljenika. Kako ocjenjujete dosadašnjih 20 godina parlamentarnog statusa HSU-a, te devet i pol mjesčni parlamentarni status BUZ-a? Nije li ipak tužna istina da stariji glasači ipak nisu skloni glasati za umirovljeničke stranke, već ih prepoznaju kao česti prirepak velikih stranaka? A slična je situacija u većini zemalja?

Nesporna je činjenica da političku snagu i utjecaj svake opcije odnosno stranke u Hrvatskom saboru definira broj zastupnika koje opcija – stranka ima, kao i status u kontekstu člana parlamentarne većine odnosno opozicije. Da bi se postigao što bolji učinak i tako dobilo što više saborskih mandata smo i pokrenuli udruživanje kroz „Umirovljenici zajedno – Političku platformu“ pozivajući umirovljeničke stranke i pojedince na političko udruživanje, te jačajući suradnju s umirovljeničkim udrugama kroz programsku suradnju.

Potpuno smo uvjereni da samo zajedništvom možemo polučiti izborni rezultat koji će brojem zastupnika u Hrvatskom saboru umirovljenicima konačno omogućiti ravnopravnu borbu za svoja prava, za mirovinu dostatnu za život dostojan čovjeka. Zajedništvo je uvijek davalo dobre rezultate stoga smo uvjereni da će se uz naš program i podrškom umirovljenika, kao i onih koji će to biti, dobar rezultat ostvariti.

Mišljenja sam da je HSU u 20 godina parlamentarnog statusa mogao i morao puno više uraditi, ali i da je neshvatljiv gubitak njihovog parlamentarnog statusa izbacivanjem jedinog saborskog zastupnika. Hreljin čin podržavanja parlamentarne većine mimo volje HSU-a, a radi brže implementacije novog zakonodavstva o obiteljskim mirovinama, je u interesu umirovljenika, pa ga stoga u tome javno podržavamo.

BUZ-ov zastupnik Špika se zbog prijevremenog raspuštanja osmog saziva Hrvatskog sabora nije imao dovoljno vremena pokazati u pravom svjetlu, no i u tom relativno kratkom roku je pokazao kako se beskompromisno bori za umirovljenike. On je, između ostalog, bio među prvim zastupnicima koji je u nekoliko navrata sa saborske govornice polemizirao na temu štetnosti drugog mirovinskog stupa, žestoko se usprotivio privatizaciji zdravstva, povećanju police za dopunsko zdravstveno osiguranje itd.

Mnogi od onih koji su danas umirovljenici od svoje mladosti su bili članovi neke od mnoštva stranaka, tako da se ne treba čuditi da ih danas veliki broj ne glasa za „svoju umirovljeničku stranku“. Na nama je da ih uvjerimo da je vrijeme da misle i na sebe, a to ćemo najbolje napraviti ako im mi sami pokažemo da smo spremni surađivati bez obzira na sve ono što nas je u prošlosti dijelilo. Svijest o potrebi udruživanja i suradnje mora biti iznad bilo kojeg interesa, međusobnog sukoba ili otvoreno pitanja.

Podržavamo zahtjeve umirovljeničkih udruga

7. Sindikat umirovljenika i Matica umirovljenika Hrvatske nastupaju u svim tijelima socijalnog dijaloga i pregovorima

zajedno već godinama, a takvo je zajedništvo utjecalo i na uspjeh u poboljšanju položaja umirovljenika i brojnim izmjenama zakona. Ovih dana se na njihovu inicijativu mijenjaju dva zakona, gdje obje udruge sudjeluju i u radnim skupinama – Zakon o nacionalnoj naknadi za starije osobe i Zakon o obveznim odnosima (dosmrtno i doživotno uzdržavanje). Sudjelovale su s brojnim prijedlozima i u radnoj skupini za obiteljske mirovine i obiteljski dodatak. Može li se očekivati da će vaša Politička platforma Umirovljenici zajedno i javno podržavati takve zakonske izmjene i buduće inicijative umirovljeničkih udruga, iako nisu politički dio vaše platforme?

„Umirovljenici zajedno“ će sasvim sigurno, kao i u prethodnih godinu dana svog djelovanja podržati svaki prijedlog, zakon ili rješenje koje ide u korist umirovljenika i/ili radnika bez obzira jesmo ili nismo na bilo koji način sudjelovali u pripremi. Naravno da bi nam bilo drago, pa i poželjno da na odgovarajući način budemo uključeni u dogovore oko inicijativa. Osobno sam uvjeren da će naša Platforma u sljedećem sazivu Hrvatskog sabora imati značajan broj saborskih zastupnika koji će puno brže i lakše moći realizirati sve ono što zajednički budemo dogovarali na programskoj razini s umirovljeničkim udrugama.

To su mnoge stvari za promijeniti, primjerice, promjena izračuna osnovice za mirovinu, za što mi predlažemo da se mirovina za 41 godinu staža i 65 godina života računa na bazi 75% neto plaće u posljednjih ili vezanih 10 godina. Smatramo također i da mirovine sadašnjih 10,2% udjela u BDP-u treba podići na oko 12,5% što bi uz izmjenu izračuna osnovice doslovno preko noći iz zone siromaštva izvuklo više od dvije trećine umirovljenika koji su sada s mirovinom ispod linije siromaštva...

Podržavamo prijedloge SUH-a i MUH-a na pravo za 13. mirovinu, ukidanje instituta doživotnog uzdržavanja, uvođenje pravobranitelja za umirovljenike i starije osobe, izgradnju domova i dnevnih boravaka za starije, kvalitetnije usklađivanje mirovina, razdvajanje mirovina po posebnim propisima od ostalih, ukidanje penalizacije nakon 65. ili 70. godine, jednokratno povećanje mase sredstava za mirovine od 20%, redovitu uskrnicu i božićnicu itd. Sve to, i brojne druge programske inicijative umirovljeničkih udruga, bilo bi lakše ostvariti sa što više umirovljeničkih zastupnika u Saboru.

Jasna A. Petrović

BOLJI DANI ZA NAJSIROMAŠNIJE Poštar donosi nacionalnu naknadu

Kad je predstavnica Sindikata umirovljenika Hrvatske u radnoj skupini za izradu Strategije socijalne skrbi za starije osobe 2017. - 2020. godine uspjela izboriti da u nju uđe i institut tzv. nacionalne mirovine, kakvu ima više od stotinu zemalja u svijetu, nije bilo nade da će tako brzo ta socijalna mjera za najsiromašnije starije osobe diljem Hrvatske zaživjeti. Pa, u stvarnosti i nije ispala tako djelotvorna.

Ipak, Zakonom o nacionalnoj naknadi za starije osobe je već 18. svibnja 2020. uvedena nacionalna naknada, kojom se predviđalo pokriti minimalne potrebe barem 21.550 osoba, dok u stvarnosti pravo na naknadu trenutno ostvaruju svega 6.633 osobe. Kroz Nacionalno vijeće za umirovljenike i starije osobe, umirovljeničke su udruge zatražile izmjene tog zakona, tvrdeći kako je osnovni razlog što stariji siromašni građani uglavnom žive u ruralnim područjima, u izolaciji, daleko od javnog prijevoza, te većina njih nisu niti saznali da imaju to pravo, pošto mnogi nemaju niti TV priključak ili radio.

Najveća je paradija bila što se sam čin prijave za to pravo u formularu uvjetovao unošenjem IBAN-a, odnosno broja tekućeg računa. Resorno ministarstvo nije nikako prihvaćalo činjenicu da siromasi nemaju bankovne račune, a niti novca za naknadu za vođenje takvog računa. I zato su mnogi iz zabiti Banovine, Like, Slavonije, Zagore, ostali bez tog svog prava.

Samo deset godina prebivanja

Konačno je na brzinu osnovana radna skupina za izmjene ovog Zakona i 17. travnja 2023. je održan prvi sastanak na kojem je gotovo sve efikasno dogovoreno. Već 25. svibnja je na 2. sastanku radne skupine prezentiran novi prijedlog Zakona sa svim dogovorenim izmjenama.

Od 1.1.2024. možemo očekivati da će konačno nacionalna naknada stizati na puno veći broj adresa. Naime, iako će glavni dobni uvjet ostati 65 godina, uvjet o neprekidnom prebivanju na području Hrvatske čak 20 godina prije podnošenja zahtjeva, snižava se na samo deset godina. K tome se povećava prihodovni cenzus po članu kućanstva mjesečno na 300 €. Čak ako takav korisnik nacionalne naknade ima sklopljen ugovor o dosmrtnom ili doživotnom uzdržavanju, dobit će naknadu ako je pokrenuo sudski postupak za raskid ili poništenje.

Podiže se i iznos nacionalne naknade sa 120,71 € na 150 €, po osobi mjesečno, s tim da će se nastaviti usklađivati od 2025. godine. I ono najvažnije, nacionalna naknada će se moći besplatno dostavljati poštom, a kao uvjet za ostvarenje prava više neće biti posjedovanje tekućeg računa.

Najskromnije preživljavanje

Kakva je, dakle, razlika između nacionalne naknade i zajamčene minimalne naknade poznatije kao stalna socijalna pomoć? U tome što se za ostvarivanje prava na nacionalnu naknadu ne stavlja uvjet neposjedovanja ikakve nekretnine, što je uvjet za socijalnu pomoć. Starice i starci iz stračara u zabitima Lijepe Naše, konačno će ostvariti socijalnu potporu za najskromnije preživljavanje, pa čak i ako imaju neku stotinu dijela u vlasništvu šume ili livade. Primatelji socijalne pomoći starije dobi imaju ove godine čak 172,54 €, uz pravo na različite naknade za energiju i slično, dok u cijeloj priči najlošije prolaze umirovljenici koji sa 15 godina radnog staža ostvaruju samo 162,90 €.

No, to je već posve druga priča, priča o obezvjeđivanju rada i radnika, o ponižavanju umirovljenika. I doista ne bi smjeli biti izjednačeni oni koji su radili, pa makar i 15 godina, s onima koji uopće nisu radili. Jedino što ih povezuje je zajednički nazivnik beskrajnog siromaštva. I to treba zaustaviti.

Jasna A. Petrović

Kap dobrote za stare i nemoćne

Nekih desetak metara, od terase skromne kućice do „kapije“, trebala je prohodati 58-godišnja Gordana Resovac kako bi nam otvorila vrata svog dvorišta u zagrebačkoj Dubravi. Gordana je 70-postotni invalid te joj nije nimalo lako hodati i koristi hodalicu, no kako kaže, voli se malo razgibati jer većinu dana ili leži ili sjedi. Pred kućom nas dočekuje njezina vršnjakinja Ivanka Petrović, volonterka koja već sedam godina pomaže Gordani da prebrodi nevolje koje je snalaze.

Ivanka je volonterka katoličke udruge „Kap dobrote“ i zadužena je da bude emocionalna potpora Gordani, prije svega da se ne osjeća usamljeno, jer Gordana boluje preko 20 godina od depresije, te joj povremeno, kad treba, obavi neke korisne stvari, poput podizanja dokumentacije, odlaska u općinu i slično.

Vozačica ZET tramvaja

„Prije sedam godina gledala sam emisiju o pateru Cveku koji je osnovao udrugu Kap dobrote, i jednostavno sam osjetila da moram krenuti njegovim stopama. U udruzi su me spojili s Gordanom te sam je posjećivala po potrebi, jednom ili dvaput tjedno, a telefonski smo se čule svaki dan, no kako sam prije godinu i pol dana igrom slučaja doselila doslovno tu preko ceste, sad se viđamo svaki dan“, govori Ivanka iz čijih očiju je nemoguće ne primijetiti kako isijava dobrotu dok priča i gleda prema Gordani. Ivanka je zaposlena i ujutro radi kao čistačica, a popodne volontira kao svetica.

Gordana je pak skupila 23 godine staža, sedam kao vozačica ZET tramvaja, a 14 kao konobarica dok joj nisu počeli problemi s

kralježnicom. Dok čeka ispunjavanje uvjeta za odlazak u starosnu mirovinu, korisnica je zajamčene minimalne naknade od 172,54 eura (1.300 kuna) te još dobije 80 eura (600 kuna) pomoći za invalidnost.

„Ivanka mi je postala prijateljica, pomaže mi u svemu, i prije smo se svakodnevno telefonski čule, a sada me svaki dan obilazi. Znamo se mi i posvađati, zna Ivanka biti i stroga ako nešto pogriješim“, smiješeći se govori Gordana.

Zbog problema s depresijom bila je prije četiri godine nekoliko dana na bolničkom liječenju, i onda se dogodilo nešto zanimljivo i lijepo, upoznala je bivšeg hrvatskog branitelja Vladu koji je imao slične probleme, ali za razliku od nje nije imao gdje živjeti. Ponudila mu je smještaj u praznoj sobi u kući, a zauzvrat je dobila prijatelja s kojim može popričati, i koji joj je smanjio osjećaj usamljenosti koji je dotad imala, a i pomaže oko odlaska u kupovinu i kućanskih poslova.

Zasluge patera Cveka

Inače, udrugu Kap dobrote pokojni pater Antun Cvek osnovao je 1990. godine, s ciljem pružanja materijalne, ali i duhovne pomoći. Udruga trenutno okuplja 82 volontera koja pomažu 173 korisnika u Zagrebu i okolici. Riječ je uglavnom o siromašnim starijim osobama, samcima, koji nemaju pored sebe bližu obitelj, a svaki treći je, baš kao Gordana, korisnik socijalne pomoći, a ostali su obično umirovljenici s primanjima manjim od 270 eura, govori nam socijalna radnica Kristina Konicija, jedna od četvero zaposlenih u udruzi.

Uz nju, zaposleni su i jedna administratorica, dostavljač paketa pomoći, koji ujedno i popravlja kvarove po domovima korisnika, te gerontodomačica, 60-godišnja Verica Ivandić, koja mjesečno obilazi 20-ak korisnika, kojima pomaže oko kućanskih poslova, ali i kupanju i skrbi oko nepokretnih. Gordanu posjećuje jednom tjedno i od velike joj je pomoći.

„Nedavno mi je došla Verica i poklonila mi mobitel svoje kćeri. Kćer je kupila sebi novi mobitel, a meni dala svoj, koji izgleda

i radi kao da je nov“, priča sa zahvalnošću Gordana.

Zadovoljna u siromaštvu

„Naši korisnici primaju paket hrane te higijenske potrepštine svaki mjesec, najsiromašnijima osiguravamo i drva za ogrjev, uglavnom od donacija, a nešto kupimo i sami od svog novca. Korisnicima nudimo i savjetodavnu pomoć, informiramo ih i upućujemo kako da ostvare socijalna, zdravstvena i druga prava. Svake treće srijede u mjesecu imamo svoju emisiju na Radio Mariji, a udruga se financira od donacija, ali i od Ministarstva rada i mirovinskog sustava i Grada Zagreba“, objašnjava nam Kristina koja kaže da do korisnika najčešće dolaze nakon što ih pozovu patronažne sestre, susjedi ili daljnji članovi obitelji, jer bliskih članova uglavnom takve osobe nemaju ili im nisu blizu.

Takav je i Gordanin slučaj, ima dva polubrata, jedan je prije 15 godina odselio u Australiju i prestao se javljati te bi voljela znati je li uopće živ, dok je drugi u Zagrebu, ali je pretrpio moždani udar. Čuje se i vidi povremeno s njegovom kćeri koja živi u zagrebačkom Retkovcu.

Gordana nam kaže kako su paketi koje dobiva od Kapi dobrote obilni, hrana potraje po tjedan dana, a higijenske potrepštine i deterdženti barem mjesec dana.

„Dali su mi i osam metara drva, to mi stvarno puno pomaže financijski. Kupili su mi i postavili topli pod u kući od linoleuma, kupili bojler. Stvarno sam zadovoljna, kao da mi ih je sam Bog poslao“, govori nasmiješena Gordana koja živi sa skromnim prihodima u skromnoj i staroj kućici, ali je zahvalna na trenutnom životu kojeg ima, jer zna da bi bez pomoći dobrih ljudi bilo puno gore.

Igor Knežević

Čuvanjem unuka do depresije?

U hotelu Westin u Zagrebu 1. lipnja 2023. godine održana je završna konferencija EU projekta „SHARE - Istraživanje o zdravlju, starenju i umirovljenju u Europi“. Riječ je o projektu Ministarstva rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike – Uprave za mirovinski sustav, s partnerom Ekonomskim fakultetom iz Zagreba, kojim su se putem istraživanja prikupljaju mikropodaci o zdravlju, umirovljenju, socioekonomskom statusu, socijalnim i obiteljskim mrežama osoba u dobi od 50+ godina.

Projekt SHARE zapravo se provodio u 27 zemalja Europe od 2004. godine, a Hrvatska mu se priključila od 2018. godine. SHARE je prva studija u Europi koja istražuje kako žive osobe starije od 50 godina te joj je cilj istražiti mnoge aspekte starenja s ciljem poboljšanja kvalitete života starijih osoba.

Negativni učinci pandemije

Profesor Šime Smolić s Ekonomskog fakulteta, kao voditelj projekta, istaknuo je kako Hrvatska ima jednu od najstarijih populacija na svijetu, a za suočavanje s demografskim izazovima ključni su kvalitetni podaci. Projekt se provodio putem intervjua s ispitanicima te je prikupljeno oko 11.000 intervjua osoba starosti 50+. U sklopu projekta napravljene su i dvije monografije od kojih je jednu, „Učinci pandemije bolesti COVID-19 na živote populacije 50+“ predstavio profesor Ivan Čipin.

Autori su ustanovili kako su osobe starije od 50 godina lošijeg zdravlja teže dolazile do zdravstvene zaštite tijekom pandemije covida u odnosu na osobe iste dobi i boljeg zdravlja. Život u urbanim sredinama povezuje se s nešto većim šansama za otežani pristup zdravstvenoj zaštiti, dok je bolja ekonomska situacija značajno smanjila šanse da će osobi starijoj od 50 godina biti uskraćena zdravstvena skrb.

Na razini svih zemalja, najviše cijepljenih bilo je među muškarcima, najstarijoj dobnoj skupini (80+), osobama visokog stupnja obrazovanja, koji su živjeli u urbanim sredinama i nisu imali financijskih teškoća, koji su imali barem jednu kroničnu bolest, ili su poznavali nekog tko je bio hospitaliziran ili umro zbog covida. Rezultati samo za

Hrvatsku slični su u svemu, osim što najviše cijepljenih nije bilo među najstarijom populacijom, već onoj od 65 do 79 godina. Također, najveći rizik od zaraze bio je u trogeneracijskim kućanstvima u kojima su ispitanici živjeli s djecom i unucima.

Odlazak djece - blagostanje

Predstavljeni su i najzanimljiviji rezultati cjelokupnog europskog istraživanja, pa tako, primjerice, ispitanici su imali višu kvalitetu života ako djeca nisu živjela s njima u istom kućanstvu, a kao moguće objašnjenje navodi se da tada roditelji imaju manje obveza (financijske) skrbi odlaskom djece.

Zanimljivo je da je svaki treći ispitanik brinuo o unučadi čak preko 30 sati mjesečno, ali i da čuvanje unuka može negativno utjecati na mentalno zdravlje bake i djedova uzrokujući stres i depresiju, a pogotovo bogatijih baka i djedova koji žive u gradu, imaju manji broj djece, i provode značajan dio slobodnog vremena čuvajući unuke.

Štoviše, djedovi više pate zbog brige o unučadi nego bake, a razlog je možda što su žene tradicionalno više naviknute na brigu o djeci od njih. Na kraju konferencije održana je panel rasprava „Ekonomski, zdravstveni i socijalni izazovi demografskog starenja – spoznaje iz studije SHARE“ na kojoj je državni tajnik iz Ministarstva rada i mirovinskog sustava Ivan Vidiš istaknuo kako njegovo ministarstvo koordinira projekt „Zaželi“ za koji će se osigurati oko 100 milijuna eura i

u okviru kojeg je zaposleno 80.000 žena za pomoć starijim osobama u kući. Profesor Čipin je naglasio da je usamljenost jedan od najvećih problema starijih osoba te da bi trebalo djelovati proaktivno, programom aktivnog starenja. **V.B.**

ZAGOVARANJE PRAVA STARIJIH OSOBA Uključiti starije u odlučivanje

U prostorijama Doma za starije osobe Centar u Zagrebu 5. svibnja 2023. održana je tematska konferencija „Mogućnosti zagovaranja prava osoba starije životne dobi za osiguravanje dostojanstvene starosti - Društveni marketing u promociji usluga za starije osobe“ te okrugli stol pod nazivom „Dostojanstveno starenje - multisektorska perspektiva“. Na oba događaja sudjelovala je predsjednica Povjereništva SUH-a Zagreb Vesna Bečić, koja je između ostalog naglasila važnost uloge umirovljeničkih udruga u životu starijih osoba, potrebu veće socijalne

uključenosti u događanja u lokalnoj zajednici i šire, te prezentirala ulogu SUH-a u ostvarivanju prava umirovljenika, kao i mjere koje SUH predlaže za ublažavanje siromaštva.

Zamjenica pučke pravobraniteljice Tatjana Vlašić posebno je istaknula položaj umirovljenika i starijih osoba u uvjetima rastućeg siromaštva, nedovoljne brige šire zajednice za starije posebno u nedostupnim i ruralnim područjima, teško dostupna usluga njege i brige za starije kao i problem digitalne tehnologije odnosno problem nedovoljne informatičke pismenosti starijih.

Izdavač: Sindikat umirovljenika Hrvatske
Za izdavača: Jasna A. Petrović, glavna i odgovorna urednica

Uređuje: Uredništvo

Adresa Uredništva: 10 000 Zagreb

Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2/II.

Info: telefon/fax: 01/4655 146; 01/4635 202

E-mail: suh@zg.t-com.hr; Web stranica: www.suh.hr

Grafički urednik: Zvonko Petrinjak

Tisak: 5. BOJA, Odra, 10020 Novi Zagreb
Temeljem mišljenja Ministarstva kulture Republike Hrvatske br. 532-03-01/7-96-01 od 20. 2. 1996. glasilo SUH-a je, kao proizvod iz članka 18. točka 13 Zakona o porezu na promet, oslobođen obveza plaćanja poreza na promet.

Cjenik oglasnog prostora (glasilo SUH-a i web stranica www.suh.hr): za jednu stranicu 580 eura; za pola stranice 440 eura i za četvrtinu stranice 290 eura.

Vodič obveznog zdravstvenog osiguranja

PRIOLOG GLASILU SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE U LIPNJU 2023.

UPRAVNO VIJEĆE HZZO-a

Dana 23. svibnja 2023. godine održana je 74. redovna sjednica Upravnog vijeća Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO). U nastavku donosimo najvažnije odluke.

Povećanje cijena zdravstvene zaštite za 7 %

Temeljem Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u javnim službama, kojom su povećani koeficijenti složenosti poslova zdravstvenih djelatnika, od mjeseca lipnja 2023. godine povećat će se maksimalni iznosi sredstava za provođenje bolničke i specijalističko-konzilijarne zdravstvene zaštite iz obveznoga zdravstvenog osiguranja za 7 %.

Nadalje u razdoblju od 1. lipnja do 31. kolovoza 2023. godine bolničkim zdravstvenim ustanovama povećan je maksimalni mjesečni iznos novčanih sredstava u iznosu do 2 % aktualnog maksimalnog mjesečnog iznosa sredstava s ciljem poboljšanja njihovih uvjeta poslovanja.

Temeljem korekcije sredstava, ugovorni pružatelji zdravstvene zaštite će nakon donošenja odluke Upravnog vijeća HZZO-a i dobivene suglasnosti Ministarstva zdravstva dobiti pripadajući dodatak ugovoru o provođenju specijalističko-konzilijarne zdravstvene zaštite i bolničke zdravstvene zaštite za 2023. godinu.

Sredstva su osigurana u Financijskom planu Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje za 2023. godinu i projekciji plana za 2024. i 2025. godinu.

Napominjemo da su osnovom povećanja osnovice za obračun plaće od 1. travnja 2023. godine povećane i cijene zdravstvene zaštite za 2 %.

Također su i u djelatnostima primarne zdravstvene zaštite korigirane cijene zdravstvene zaštite u dijelu kalkulativnog iznosa koji se odnosi na vrijednost rada. Korigirana je i novčana vrijednost standardnog tima. Primjerice u djelatnostima opće (obiteljske) medicine, zdravstvene zaštite predškolske djece, zdravstvene za-

štite žena, dentalne zdravstvene zaštite (polivalentne), povećan je iznos u dijelu hladnog pogona čime se osigurao redoviti prihod ovim djelatnostima vezanu uz primjenu navedene Uredbe.

Za vrijeme turističke sezone 2023. na cestama dodatni timovi hitne medicinske službe

U cilju povećanja sigurnosti u prometu tijekom turističke sezone 2023. godine, HZZO je i ove godine osigurao financijska sredstva za provođenje hitne medicinske pomoći na autocestama i državnim cestama.

Osigurana su financijska sredstva u ukupnom iznosu od 1.451.263 eura.

Dodatno dežurstvo provodit će se na 20 punktova na cestama za ukupno 94 dana, za razdoblje od 16. lipnja do 17. rujna 2023. godine od 0 do 24 sata.

Ovom odlukom osigurava se veća dostupnost zdravstvene zaštite tijekom turističke sezone u 2023. godini, kako osiguranim osobama HZZO-a tako i svim domaćim i stranim turistima koji se tijekom turističke sezone zateknu na području Republike Hrvatske.

Više sredstava za preventivne programe

HZZO je povećao iznos sredstava za provođenje preventivnih programa, odnosno za provođenje posebnog programa „Preventivnih zdravstvenih pregleda“ osigurao je sredstva do maksimalno 60.000 eura za razdoblje od 1. svibnja do 31. listopada 2023. godine, zbog povećanih troškova Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo koji je provoditelj programa.

Cijena preventivnog zdravstvenog pregleda će biti između 50 i 60 eura po osiguranoj osobi u ovisnosti o opsegu medicinsko-biokemijskih postupaka za određenu kategoriju osigurane osobe. Raspodjela tih sredstava nije u nadležnosti HZZO-a.

IZ SADRŽAJA:

- Povećanje cijena zdravstvene zaštite za 7 %
- Za vrijeme turističke sezone dodatni timovi hitne medicinske službe

NOVINE U OBVEZnom ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU OD 1. TRAVNJA 2023. GODINE

(2. dio)

(Nastavak iz prošlog broja)

U nastavku se obrađuju bitne novine u odnosu na Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju.

1. STJECANJE I PRESTANAK STATUSA U OBVEZnom ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU, NOVE OSNOVE OSIGURANJA TE OBVEZA OSOBNOG JAVLJANJA HZZO-u OSIGURANIH OSOBA IZVAN SUSTAVA RADA

U skladu s propisima obveznoga zdravstvenog osiguranja, obvezno zdravstveno osiguranje u Republici Hrvatskoj je obveza, a ne pravo, koja obuhvaća sve osobe s reguliranim prebivalištem i strance s reguliranim stalnim boravkom ili dugotrajnim boravištem u Republici Hrvatskoj te na taj način reguliran građansko-pravni status u Republici Hrvatskoj jedan je od osnovnih uvjeta za ulazak u sustav obveznoga zdravstvenog osiguranja izuzev za osobe koje status osiguranika stječu temeljem zapošljavanja ili samozapošljavanja.

Iznimka od navedenoga odnosi se samo na hrvatske državljane koji status u obveznom zdravstvenom osiguranju mogu steći uz uvjet reguliranog boravišta, ako su redoviti studenti ili uz uvjet osobnog plaćanja doprinosa za obvezno zdravstveno osiguranje, a što je novina uvedena ZIDZOZO-om.

Nadalje, prema odredbama ZIDZOZO-a, obvezno se osiguravaju i državljani drugih država članica Europske unije (u daljnjem tekstu: EU), državljani države Europskoga gospodarskog prostora (u daljnjem tekstu: EEP), Švicarske Konfederacije i Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske (u daljnjem tekstu: države članice), državljani države koja s Republikom Hrvatskom ima sklopljen ugovor o socijalnom osiguranju kojim je uređeno pitanje zdravstvenog osiguranja (u daljnjem tekstu: ugovorna država) te državljani države koja nije država članica niti ugovorna država (u daljnjem tekstu: treća država) s odobrenim privremenim boravkom u Republici Hrvatskoj, a na temelju radnog odnosa odnosno obavljanja gospodarske ili profesionalne djelatnosti na državnom području Republike Hrvatske, ako su ispunjeni uvjeti prema propisima kojima se uređuje pitanje boravka i rada stranaca u Republici Hrvatskoj i ako propisima EU odnosno međunarodnim ugovorom nije drukčije određeno.

Vežano uz utvrđivanje statusa u obveznom zdravstvenom osiguranju, a uzimajući u obzir značajnu mobilnost osoba, iznimno pojačanu od ulaska Republike Hrvatske u EU, u svim slučajevima s prekograničnim elementom potrebno je uzeti u obzir i odredbe EU propisa o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti, kao i međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju. Navedeno je bitno kako ne bi dolazilo do spornih situacija nastalih zbog istovremene pripadnosti sustavima zdravstvenog osiguranja više država ili pogrešnog utvrđivanja statusa u skladu s propisima obveznoga zdravstvenog osiguranja Republike Hrvatske osobama

koje sukladno EU propisima ili međunarodnim ugovorima za isto ne ispunjavaju uvjete.

1. Nove osnove osiguranja

1.1. Temeljem ostvarenog prava na nacionalnu naknadu za starije osobe

Osobe koje su ostvarile pravo na nacionalnu naknadu za starije osobe u skladu sa zakonom kojim se uređuje nacionalna naknada za starije osobe, stječu status osiguranika kao korisnici te naknade ako obvezno zdravstveno osiguranje ne mogu ostvariti po drugoj osnovi.

Status osiguranika prema ovome osnovu osiguranja mogu ostvariti hrvatski državljani s prebivalištem u Republici Hrvatskoj na temelju prijave na obvezno zdravstveno osiguranje koju podnosi Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje odnosno na temelju rješenja o pravu na nacionalnu naknadu za starije osobe ako prijavu podnosi osoba sama za sebe.

Status se stječe od dana od kojeg je stečeno pravo na nacionalnu naknadu, a najranije od dana stupanja na snagu ZIDZOZO-om, odnosno 1. travnja 2023. godine.

Prijavu podnosi Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje ili osiguranik sam za sebe.

Osobama koje su ostvarile pravo na nacionalnu naknadu, a koje su na dan stupanja na snagu ZIDZOZO-a osigurane u skladu s člancima 10., 13. i 15. ZOZO-a od 1. travnja 2023. godine utvrđuje se status osiguranika kao korisnicima nacionalne naknade.

Ujedno, navedene osobe stjecanjem statusa osiguranika postaju nositelji obveznoga zdravstvenog osiguranja te stoga preko sebe pod određenim zakonskim pretpostavkama mogu osigurati članove svoje obitelji.

1.2. Nakon prestanka mandata zastupnika u Europskom parlamentu odnosno radnog odnosa u institucijama, tijelima, uredima i agencijama EU

Status osiguranika u obveznom zdravstvenom osiguranju stječu hrvatski državljani s prebivalištem u Republici Hrvatskoj i stranci s odobrenim stalnim boravkom ili dugotrajnim boravištem u Republici Hrvatskoj **nakon prestanka mandata zastupnika u Europskom parlamentu odnosno nakon prestanka radnog odnosa u institucijama, tijelima, uredima i agencijama EU** koje zapošljavaju dužnosnike i privremene ili ugovorne službenike, ako se HZZO-u prijave u roku od 30 dana od dana prestanka mandata odnosno radnog odnosa.

Naime, na hrvatske državljane s prebivalištem u Republici Hrvatskoj te na strance s odobrenim stalnim boravkom ili dugotrajnim boravištem u Republici Hrvatskoj zaposlene u institucijama, tijelima, uredima i agencijama EU za vrijeme radnog odnosa primjenjuju se posebni propisi o socijalnom osiguranju EU, koji uključuju i poseban sustav zdravstvenog i mirovinskog osiguranja.

Propisi Europske unije koji reguliraju ovo područje ne koordiniraju se sa sustavima država članica EU osno-
vom Uredbe (EZ) br. 883/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti (SL L 166, 30.4.2004.), te stoga za ove osobe po prestanku radnog odnosa u navedenim institucijama EU do sada nije postojala mogućnost stjecanja statusa osigurane osobe u sustavu obveznoga zdravstvenog osiguranja Republike Hrvatske, kao ni ostvarivanja pojedinih prava koja predviđaju zbrajanje prethodnog staža osiguranja ili asimilaciju činjenice

• Više sredstava za preventivne programe

• Obveza osobnog javljanja HZZO-u osiguranih osoba izvan sustava rada

prestanka radnog odnosa, kao osnove za reguliranje statusa osigurane osobe u obveznom zdravstvenom osiguranju, kao što je to regulirano Uredbom (EZ) br. 883/2004.

Budući da je sloboda kretanja radnika jedno od temeljnih prava EU, zagaranirano odredbama Ugovora o Europskoj uniji i Ugovora o osnivanju Europske zajednice, Sud Europske unije zauzeo je u nizu predmeta jasno stajalište da je onemogućavanje ostvarivanja pojedinog prava iz sustava socijalnog osiguranja država članica EU zbog nepriznavanja razdoblja i činjenice zaposlenja u institucijama, tijelima, uredima i agencijama EU u suprotnosti s temeljnim pravima EU. Iz tog razloga je ZIDZOZO-om omogućeno ovoj kategoriji

osoba reguliranje statusa u obveznom zdravstvenom osiguranju po prestanku radnog odnosa u institucijama EU, kao i zbrajanje razdoblja osiguranja navršениh tijekom trajanja tog radnog odnosa kada su ista uvjet za ostvarivanje pojedinog prava iz obveznoga zdravstvenog osiguranja (pravo na naknadu plaće te ortopedska i druga pomagala odnosno dentalna pomagala),

Istovjetno se uređuje i položaj hrvatskih državljanina s prebivalištem u Republici Hrvatskoj i stranaca s odobrenim stalnim boravkom ili dugotrajnim boravištem u Republici Hrvatskoj nakon prestanka mandata zastupnika u Europskom parlamentu.

(Nastavak i idućem broju)

IZVJEŠĆE O POSLOVANJU HRVATSKOG ZAVODA ZA ZDRAVSTVENO OSIGURANJE ZA I. - IX. 2022. GODINE

(3. dio)

(Nastavak iz prošlog broja)

4. RASHODI – IZDACI

U izvještajnom razdoblju siječanj-rujan 2022. godine, sveukupni rashodi i izdaci HZZO-a izvršeni su u iznosu od 23.381.005.279 kuna i veći su 5,47 % ili 1.211.772.036 kuna od rashoda izvršenih u istom razdoblju prethodne godine kada su iznosili 22.169.233.243 kune.

U strukturi ukupnih rashoda, najveći dio odnosi se na troškove zdravstvene zaštite koji iznose 20.613.966.553 kune i čine 88,17 % ukupnih rashoda. Za novčane naknade je utrošeno 2.434.109.045 kuna ili 10,41 %, ostali rashodi iznose 328.382.401 kunu i čine 1,40 % ukupnih rashoda, a otpлата beskamatnog zajma dobivenog od Ministarstva financija izvršena u iznosu od 4.547.280 kuna iskazana je u okviru pozicije izdaci za financijsku imovinu i otplatu zajmova.

U okviru ukupnog iznosa zdravstvene zaštite, 19.681.641.142 kune odnosi se na zdravstvenu zaštitu obveznoga zdravstvenog osiguranja i obveznoga zdravstvenog osiguranja za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti što je 5,53 % više od izvršenja u istom razdoblju prethodne godine ili u nominalnom iznosu 1.030.612.704 kune. Na zdravstvenu zaštitu dopunskoga zdravstvenog osiguranja odnosi se 932.325.411 kuna ili 11,31 % više nego u istom razdoblju prethodne godine.

Izdaci za naknade iznose 2.434.109.045 kuna što je 2,88 % više u odnosu na isto razdoblje prethodne godine zbog povećanja isplaćenih naknada zbog bolesti kao rezultat većeg broja dana izostanaka s posla i povećanja prosječne neto plaće (7,1 % u odnosu na isto razdoblje 2021.g.) koja predstavlja osnovicu za izračun naknade plaće vezano za izostanke s posla zbog bolesti i rodiljni dopust. Zdravstvena zaštita i naknade čine 98,58 % ukupnih rashoda HZZO-a.

Ostale rashode čine izdaci za zaposlene, materijalni izdaci, financijski izdaci te izdaci za nabavu nefinancijske imovine koji su do 30. rujna 2022. godine izvršeni u

iznosu od 328.382.401 kunu i čine 1,40 % sveukupnih izdataka.

Rashodi za zaposlene u promatranom razdoblju iznose 226.693.312 kuna i veći su 4,97 % u odnosu na prethodnu godinu kada su iznosili 215.961.206 kune. Čine ih bruto plaće s doprinosima na plaće, jubilarne nagrade, otpremnine radi odlaska u mirovinu te naknade zbog bolesti radnika.

Prema kadrovskoj evidenciji, na dan 30. rujna 2021. godine broj zaposlenih u HZZO-u bio je 2.391. Prosječan broj zaposlenih u HZZO-u na osnovi sati rada, u promatranom razdoblju bio je 2.181. Sredstva za bruto plaće izvršena su u iznosu od 190.497.128 kuna, iz čega proizlazi da prosječna mjesečna bruto plaća po zaposlenom iznosi 9.705 kuna što je ispod prosjeka isplaćene bruto plaće u pravnim osobama na razini Republike Hrvatske gdje je prema podacima Državnog zavoda za statistiku prosječna bruto plaća u razdoblju siječanj-rujan 2022. godine iznosila 10.304 kune.

Iskazani prihodi po posebnim propisima temeljem uplaćenih premija za dopunsko zdravstveno osiguranje, u ovom obračunskom razdoblju, ostvareni su u iznosu od 624.712.813 kuna ili 7,64 % manje nego u istom razdoblju prethodne godine. Potrebno je napomenuti da dopunsko zdravstveno osiguranje dio prihoda (koje u promatranom razdoblju iznosi 417.966.190 kuna) ne knjiži na stavkama prihoda dopunskoga zdravstvenog osiguranja, već odmah doznačuje obveznom zdravstvenom osiguranju na ime sudjelovanja u primarnoj zdravstvenoj zaštiti za osiguranike dopunskoga osiguranja, odnosno 10 kuna kod posjete liječniku primarne zdravstvene zaštite i kod izdavanja lijeka na recepte. Isti iznos se iskazuje kao prihod i rashod samo kod obveznoga zdravstvenog osiguranja, s obzirom na to da obvezno i dopunsko zdravstveno osiguranje u okviru HZZO-a posluju kao jedna pravna osoba i ne mogu prihode i rashode dvostruko iskazivati nego samo na jednom mjestu.

(Nastavak u idućem broju)

- Nove osnove osiguranja - nacionalna naknada i zaposleni u EU institucijama

- Rashodi HZZO-a u prvih 9 mjeseci 2022. veći za 5,47 %

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje - Direkcija

Margaretska 3, 10000 ZAGREB

www.hzzo.hr

Za nakladnika: ravnatelj Lucian Vukelić, dr. med. spec.

Urednice priloga: Veronika Laušin, dr. med. spec., zamjenica ravnatelja HZZO-a
Martina Furlan, dipl. iur. i Nevenka Mirković, dipl. iur.

BESPLATNI TELEFONSKI BROJEVI

za informacije obveznog zdravstvenog osiguranja: 0800 7979
za informacije dopunskog zdravstvenog osiguranja: 0800 7989

Proširen krug korisnika mirovine za isplatu JNP-a i na korisnike samo inozemnih mirovina s prebivalištem u RH

Kako bi se omogućila isplata jednokratnog novčanog primanja i korisnicima koji primaju mirovinu samo iz inozemstva, a do sada nisu imali pravo na isplatu jednokratnih novčanih primanja, Vlada Republike Hrvatske 25. svibnja 2023. donijela je *Odluku o dopunama Odluke o isplati jednokratnog novčanog primanja korisnicima mirovine radi ublažavanja posljedica rasta troškova života*.

U skladu s navedenom Odlukom, JNP isplatit će se korisnicima mirovina ostvarenih **samo** u državama s kojima Republika Hrvatska ima sklopljen međunarodni ugovor o socijalnom osiguranju ili državama koje primjenjuju uredbe Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti, a kojima ukupno mirovinsko primanje iz inozemstva isplaćeno **za mjesec travanj 2023.** ne prelazi iznos od **610 eura** i koji nisu zaposleni, odnosno ne obavljaju djelatnost na temelju koje postoji obveza osiguranja.

Dodatni uvjet je da ovi korisnici imaju prebivalište u Republici Hrvatskoj u neprekidnom trajanju **od najmanje tri mjeseca** neposredno prije donošenja Odluke i da inozemnu mirovinu primaju na transakcijski račun u poslovnoj banci u Republici Hrvatskoj.

Navedeni korisnici obvezni su Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje dostaviti **dokaz** o iznosu mirovine za **mjesec travanj 2023.** kao i **broj transakcijskog računa** korisnika mirovine otvorenog u banci u Republici Hrvatskoj.

Dokaz može biti:

- potvrda banke iz koje se vidi netoiznos mirovine koji je uplatio inozemni nositelj za travanj 2023.
- izvadak iz bankovnog računa iz kojeg se vidi netoiznos mirovine koji je uplatio inozemni nositelj za travanj 2023.

Jedan od navedenih dokaza treba dostaviti HZMO-u **do 31. kolovoza 2023.**

Dokaz o visini inozemne mirovine može se dostaviti:

- poštom na adresu Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Središnja služba, A. Mihanovića 3, 10000 Zagreb ili osobno područnoj ustrojstvenoj jedinici HZMO-a prema mjestu prebivališta s popunjenom *Tiskanicom za dostavu podataka o visini inozemne mirovine*. Tiskanica je dostupna na internetskim stranicama HZMO-a u pdf formatu i može se popuniti na kompjuteru te kao takva isprintati.

Napomena: Zbog automatske obrade dostavljenih tiskanica podatke treba popuniti tiskanim slovima ili na kompjuteru u za to namijenjena polja.

Također, dokaz će se moći dostaviti i putem *online* obrasca koji će biti dostupan na internetskim stranicama HZMO-a od **15. lipnja 2023.**

JNP će korisnicima samo inozemnih mirovina biti isplaćeno najkasnije u mjesecu **listopadu 2023. godine**, a o točnom datumu korisnici će biti pravovremeno obaviješteni.

Prema *Odluci Vlade RH o isplati jednokratnog novčanog primanja korisnicima mirovine radi ublažavanja posljedica rasta troškova života* od 16. ožujka 2023., iznos JNP-a određuje se prema iznosu ukupnog mirovinskog primanja. Korisnicima kojima isplaćena mirovina iznosi:

- do 260 eura isplatit će se JNP u iznosu od 160 eura
- od 260,01 do 330 eura u iznosu od 120 eura
- od 330,01 do 470 eura u iznosu od 80 eura te
- od 470,01 do 610 eura u iznosu od 60 eura.

Jednokratno novčano primanje izuzeto je od ovrhe i ne podliježe oporezivanju.

Također, podsjećamo korisnike mirovine kojima se **uz mirovinu ostvarenu u RH** isplaćuje i mirovina iz država s kojima RH ima sklopljen međunarodni ugovor o socijalnom osiguranju ili koje primjenjuju uredbe Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti, da su za isplatu JNP-a obvezni **do 30. lipnja** HZMO-u dostaviti dokaz o iznosu mirovine za ožujak 2023. koju je isplatio inozemni nositelj osiguranja. Navedenim korisnicima JNP će se isplatiti u srpnju 2023.

HZMO sudjelovao na Razgovorima tijela za vezu s predstavnicima mirovinskog i invalidskog osiguranja Crne Gore

Na poziv i u organizaciji Ministarstva rada i socijalnog staranja Crne Gore u Podgorici su 24. svibnja 2023. održani stručni Razgovori tijela za vezu Republike Hrvatske i Crne Gore s područja mirovinskog i invalidskog osiguranja. Posljednji razgovori prije epidemije bolesti COVID-19 održani su u Zagrebu 27. i 28. studenoga 2018.

Na održanim razgovorima razmijenjene su informacije o promjenama u zakonodavstvu dviju država ugovornica s područja mirovinskog i invalidskog osiguranja i o novosklopljenim međunarodnim ugovorima, raspravljene su sporne teme u primjeni Ugovora između Republike Hrvatske i Crne Gore o socijalnom osiguranju te informacije o okončanju preostalih predmeta prema članku 39. Ugovora sa SR Jugoslavijom i članku 41. Ugovora sa Crnom Gorom, kao i o predmetima u kojima nije izvršena uplata sredstava po odštetnim zahtjevima u postupcima ponovnog određivanja davanja. Razmijenjeni su i popisi kontakt osoba za provedbu navedenog ugovora te je dogovoreno da će se sljedeći Razgovori tijela za vezu održati u Zagrebu 2025. godine.

Razgovori tijela za vezu između država ugovornica pridonose boljoj suradnji uključenih država odnosno ustanova tijela za vezu i provedbenih ustanova te bržem i kvalitetnijem rješavanju predmeta u kojima dolazi do primjene međunarodnog ugovora.

HZMO organizira Međunarodne savjetodavne dane s nositeljem mirovinskog osiguranja iz R Srbije

Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje u suradnji s nositeljem mirovinskog osiguranja iz Republike Srbije organizira Međunarodne savjetodavne

dane u Zagrebu 20. lipnja 2023., u prostorijama Središnje službe, A. Mihanovića 3, od 9 do 13 sati, i u Osijeku 21. lipnja 2023., u prostorijama Područne službe u Osijeku, Ulica kralja Zvonimira 1, od 9 do 13 sati, za osiguranike koji su zaposleni odnosno samozaposleni ili su bili zaposleni u R Srbiji.

HZMO poziva zainteresirane osiguranike da dođu na savjetodavne dane na kojima će savjetnicima iz područja mirovinskog osiguranja moći postavljati pitanja vezana uz ostvarivanje prava iz srbijanskog sustava mirovinskog osiguranja te saznati informacije o trajanju postupka ostvarivanja prava, kao i o načinu i postupku isplate mirovine iz R Srbije.

Potrebno je prethodno dogovoriti svoj termin za sudjelovanje telefonom, na brojeve: 01 4595 329 i 01 4595 424 ili e-poštom: ana-marija.omerzo@mirovinsko.hr ili slavka.pusic@mirovinsko.hr, te na savjetovanje donijeti dokumentaciju o mirovinskom osiguranju i osobnu iskaznicu ili putovnicu.

Međunarodni savjetodavni dani omogućuju, korisnicima i osiguranicima koji imaju staž ostvaren u inozemstvu, informiranje u neposrednoj komunikaciji sa stručnjacima inozemnih nositelja mirovinskog osiguranja. Tako su već tradicionalno u suradnji s nositeljem mirovinskog i invalidskog osiguranja iz Bosne i Hercegovine (Federalni zavod za MIO/PIO i Fond PIO RS) održani Međunarodni savjetodavni dani u Zagrebu 16. svibnja i Rijeci 17. svibnja 2023., a u suradnji s predstavnicima Zavoda za pokojninsko i invalidsko zavarovanje Slovenije (ZPIZ Slovenije) u Središnjoj službi u Zagrebu 9. svibnja 2023.

KORISNICI MIROVINA - isplata u svibnju 2023.

Vrsta mirovine	Broj korisnika	Prosječne svote mirovina
Prema Zakonu o mirovinskom osiguranju - ZOMO		
Starosna mirovina	498 790	437,43 EUR
Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika - čl. 35. ZOMO-a	49 145	566,65 EUR
Starosna mirovina prevedena iz invalidske - čl. 58. ZOMO-a	76 986	385,43 EUR
Prijevremena starosna mirovina	210 195	422,65 EUR
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO-a	382	465,97 EUR
Invalidska mirovina	96 039	329,32 EUR
Obiteljska mirovina	201 520	349,83 EUR
UKUPNO - ZOMO	1 133 057	412,03 EUR
Korisnici koji su u 2023. godini prvi put ostvarili pravo na mirovinu - ZOMO		
	Broj korisnika	Prosječna netomirovina
Starosna mirovina	4 851	367,41 EUR
Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika - čl. 35. ZOMO-a	1 405	520,49 EUR
Prijevremena starosna mirovina	1 093	401,79 EUR
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO-a	5	563,39 EUR
Invalidska mirovina	582	295,29 EUR
Obiteljska mirovina	3 327	344,54 EUR
UKUPNO	11 263	380,34 EUR
Prosječna starosna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	109 447	624,25 EUR
Prosječna ukupna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	218 003	570,79 EUR
Korisnici najniže mirovine kojima je mirovina određena prema ZOMO-u	283 519	285,85 EUR
Korisnici najviše mirovine prema Zakonu o najvišoj mirovini	1 706	1.190,58 EUR
Ukupan broj osiguranika		1 639 698
Ukupan broj korisnika mirovine		1 227 071
Odnos broja korisnika mirovina i osiguranika		1:1,34
Prosječna netoplaća u Republici Hrvatskoj za siječanj 2023.		1.130 EUR
Prosječna starosna mirovina ZOMO korisnika koji su pravo na mirovinu ostvarili u 2023. godini		403,27 EUR
Korisnici mirovina - muškarci (46,12%)		565 979
Korisnici mirovina - žene (53,88%)		661 092
Prosječan mirovinski staž za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO		31 godina
Prosječna dob za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO		72 godine
Prosječan mirovinski staž za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2023. godini - ZOMO		33 godine
Prosječna dob za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2023. godini - ZOMO		64 godine

POVJERENIŠTVO SUH ZAGREB

aktivnosti

Predavanje o financijskoj pismenosti

Povjereništvo SUH Zagreb je, u organizaciji sa udrugom CCI Hrvatska, 23. svibnja 2023. u prostorijama SUH-a organiziralo radionicu pod nazivom „Financijska pismenost“. Na radionici je sudjelovalo dvadesetak članova iz zagrebačkih Podružnica SUH-a. U pripremljenoj prezentaciji obrađene su teme kao što su: što je to Financijska pismenost i definicija, praćenje i planiranje, kategorije troškova, korisni savjeti kod troškova, disciplina trošenja, bankarske

usluge i načini plaćanja te prijevare i zaštita od prijevara. Radionicu je vodila Adriana Stanivuk iz Centra za civilne inicijative.

Osim predavanja Povjereništvo je održalo i redovitu sjednicu na kojoj se raspravljao o aktivnostima SUH-a i Povjereništva. A 3. lipnja članovi podružnica Miroševac, Peščenica i Donja Dubrava sudjelovali su na 21. po redu Jarunskim susretima, gdje su se družili, zabavljali, natjecali u sportovima, ali i obavljali preventivne zdravstvene preglede. Pobjednička ekipa je bila SUH-ova podružnica Peščenica!

V.B.

PEŠČENICA Dan otvorenih vrata

Zagrebačka Podružnica SUH-a Peščenica 25. svibnja 2023. godine organizirala je Dan otvorenih vrata s bogatim programom za sve posjetitelje. Tako su se od 9 do 13 sati svi zainteresirani mogli obaviti besplatne mini liječničke preglede, provjeravajući šećer, tlak i razinu kisika u krvi. Na stolovima su bili izloženi radovi članica podružnice, nakit, oslikane čaše i boce i drugi materijali tehnikom dekupaža, crteži na svili.

Radovi su davani posjetiteljima po sistemu dobrovoljnih priloga, a skupljenim novcem kupit će se novi materijali za radionice. Vrata nisu bila otvorena samo za posjetitelje, već i kolegice iz Podružnice SUH-a Trešnjevka sjever te udruge kreative „Male ruke“ koje su također izlagale svoje radove. Članice dviju SUH-ovih podružnica tako su udružile snage i znanje te pokazale zajedništvo, a usput su se dobro zabavile, naučile nešto novo i stekle nove prijatelje. Od 14 do 16 sati održana je i pokazna radionica „točkanja“ od strane stručnjakinje Višnje Havelke, te su svi uživali u učenju novih vještina.

DONJI MIHOLJAC Kad se stare ruke slože

Tridaset članova Udruge SUH-a Donji Miholjac 10. svibnja 2023. godine odazvalo se akciji čišćenja prostorija udruge, ali i okolnog dvorišta. Svatko je donio svoj alat, netko metlu, netko krpe i deterdžente, netko škare, i u roku dva sata prostorije udruge, prilazi zgradi i cijelo dvorište bili su očišćeni i uredni. Nakon dobro obavljenog posla članovi su se u hladovini počastili dobrom kapljicom i jelom.

Duplo više članova pak je sudjelovalo na tradicionalnom športsko-rekreacijskom natjecanju na Dravi 26. svibnja, a koje svake godine organizira druga. Natjecalo se u pikadu za žene i muškarce, zatim kartanju belota u mješovitim parovima, bacanju karike na cilj te kuglanju na visećoj kugli. Najbolji su dobili diplome za osvojena prva tri mjesta, a glavnu nagradu, ručak, dobili su svi poslije završetka natjecanja i dodjele diploma.

Z.R.

OSIJEK

Sport za dobru suradnju

Udijelu programa proslave dana gradske četvrti Jug II, Udruga SUH Osijek organizirala je 29. svibnja 2023. sportsko natjecanje u belotu, bacanju karika i pikadu. Među sudionicima natjecanja bili su i članovi udruge OSvrt, Matice umirovljenika Grada Osijeka, Podružnica Jug II, Udruga invalida rada grada Osijeka i Udruga SUH Osijek.

Naša udruga iz Osijeka ovo natjecanje tradicionalno organizira kao znak dobre suradnje s gradskom četvrti u kojoj djeluje pikado sekcija udruge dugi niz godina, kao i da se druže s drugim udrugama s tog područja grada. Članovi Udruge SUH Osijek bili su najbolji u pikadu ekipno i pojedinačno i bacanju karika ekipno i pojedinačno,

a u belotu pobjednici su bilo iz Udruge invalida rada Grada Osijeka.

Sljedećeg dana, na Dan državnosti 30. svibnja, SUH-ovci su položili vijenac na spomenik poginulim braniteljima i stanovnicima Juga II u Domovinskom ratu i sudjelovali u svečanoj sjednici Vijeća gradske četvrti.

Mato Obradović

aktivnosti **BJELOVAR**

Proslava Praznika rada

Kao i nekih ranijih godina, tijekom gotovo 30 godina postojanja bjelovarske Podružnice SUH-a, članovi su 1. svibnja 2023. proslavili Praznik rada u Gradskom parku. Proslavu je organizirao Grad Bjelovar, a bjelovarska je podružnica dobila poseban promotivni štand. Na njemu su svima zainteresiranima nudili promotivni letak i pristupnicu za uclanjivanje u SUH ili obnovu članstva, pogodnosti za mjerenje tlaka, kao i neke proizvode članova.

slave Međunarodnog praznika rada izmamili su osmijehe, prijateljske zagrljaje i srdačne pozdrave među članovima.

Široki

Promocija je prošla uspješno, a lijep dan, prigodan kulturni program, glazba i druženje sa sugrađanima, pomogli su svima da na trenutak zaborave na svakodnevne tegobe i probleme treće životne dobi. Sjećanja na protekle godine i prijašnje pro-

DUGO SELO Od Međugorja do Pelješkog mosta

Članovi Udruge SUH-a Dugo Selo 9. svibnja 2023. godine u 22 sata zapu-tili su se na dvodnevni izlet u Međugorje i na poluotok Pelješac. Nakon cjelonoćnog putovanja, u ranim jutarnjim satima stigli su na odredište gdje su se u lokalnom hotelu odmarali do ručka, a nakon toga razgledali Međugorje, a oni najhrabriji su se popeli i na brdo ukazanja Križevac.

Navečer su članovi pohodili svetu misu i uživali u ugodnom i mirnom ozračju koje pruža Međugorje. Nakon noćenja u jutarnjim satima krenuli su nazad za Dugo Selo, ali zaobilaznim putem. Naime, cilj je bio posjetiti čuveni Pelješki most, te je prizor pri dolasku bio zaista fantastičan. Dakako, nije izostala ni zajednička fotografija s mostom u pozadini, kao uspomena na taj lijepi trenutak. U večernjim satima članovi su se vratili kući puni dojmova, te su svi jednoglasno rekli kako je to bio izlet za pamćenje.

M.M.

VELIKA GORICA Duhovna obnova i kupanje

Četrdesetak članova Podružnice SUH-a Velika Gorica uputilo se 25. svibnja 2023. godine u Mariju Bisticu na hodočašće u poznato hrvatsko svetište Majke Božje Bistričke. SUH-ovci su uz molitvu obišli sve postaje križnog puta koje se nalazi na brdu Kalvariji, iako je za neke starije članove bilo prilično izazovno popeti se do samog vrha.

Za one koji ne znaju, ideja o postavljanju križnog puta potekla je od blaženog Alojzija Stepinca te su prve četiri postaje postavljene 1941. godine, a u razdoblju od 1977. do 1990. godine i preostale postaje sa skulpturama poznatih hrvatskih kipara poput Stanka Jančića, Ante Orlića, Marije Ujević i drugih. Zanimljivo, upravo je u Mariji Bistrici 1998. godine papa Ivan Pavao II. proglasio Alojzija Stepinca blaženim.

Nakon duhovne obnove, koja je bila i dosta fizički zahtjevna, na povratku su članovi planirano svratili u obližnje terme Jezerčica, gdje su uživali u kupanju i opuštanju.

I.K.

LABIN Posjet članovima u domu

Članice Podružnice SUH-a Labin povodom uskrasnih blagdana posjetile su Dom za starije osobe u Raši gdje su korisnicima uručile prigodne uskrasne poklone. Podijeliti radost i vrijeme u brizi za starije osobe u blagdansko vrijeme uvijek pobuđuje posebne emocije. A ono što je nonice i noniče oduševilo i izmamilo osmijeh na licu, više od samih poklona, je zajedničko druženje, razgovori, šale i smijeh kojeg nije nedostajalo u jednoj spontanoj, toploj i ugodnoj atmosferi.

Obradovali su se i pjesmama na labinjanskoj čakavci koje su im pripremile i čitale članice, labinske poetese Ornela Gergorić i Bruna Gobo. U radosnom ozračju u kojem su „mlađe umirovljenice“ uljepšale barem jedan dan „starijim umirovljenicima“ razišli su se uz obećanje da će ih ubuduće češće posjećivati na obostrano zadovoljstvo.

O.G.

MEDULIN**aktivnosti**

Policija u područnici

daljnju suradnju i predavanja, a sve s ciljem prevencije štetnih događaja.

Sudionici su bili jako zainteresirani te se često uključivali u diskusiju s predavačicom. Podijeljeni su i letci za prevenciju prijave, za samozastitno ponašanje u vlastitom domu, u cilju prevencije kaznenih djela teških krađa provaljivanjem.

Edukacija je bila korisna i pokazala je zainteresiranost naših starijih osoba, koje se smatraju ranjivom skupinom. Želje za razgovorom, usamljenost, neupućenost dovode do toga da često budu žrtve prijave. Ostaje nada da će se zajedničkim naporima omogućiti da se umirovljenici u "zlatnim godinama" osjećaju još sigurnije.

Verica Vidmar

Policajska službenica iz Odjela prevencije Ureda načelnika Policijske uprave istarske, održala je predavanje u prostorijama društvenog doma u Vinkuranu, a svoj doprinos dala je i SUH-ova područnica iz Medulina, koja je osigurala velik odaziv starijih osoba. Predavanje je bilo jako korisno i svi su bili zadovoljni, te su dogovorili

PULA-GRANAK VODNJAN Bratimljenje s Talijanima

Delegacija Ogranka SUH-a Vodnjan-Dignano, koji djeluje u sklopu Udruge SUH-a Pula-Pola, boravila je 10. i 11. svibnja 2023. u talijanskom gradiću Castelfranco Veneto, gdje se susrela s predstavnicima bratimljene područnice tamošnjeg SPI CGIL-a. SUH-ovce su predvodili predsjednica ogranka Mirela Marini i tajnik Roberto Ostoni, pojačani s predsjednicom Županijskog povjereništva SUH-a Istarske županije Đinom Šverkom.

Topao doček priredila im je delegacija SPI CGIL, a generalni tajnik SPI CGIL za područje Trevisa Vigilo Biscaro dočekao ih je i upoznao sa sjedištem SPI CGIL. U Castelfrancu su im dobrodošlicu priredili Elio Boldo, nadležan za područnicu SPI CGIL Castelfranco Veneto, sa suradnicima, Danilo Toccane iz regije Veneto, te generalna tajnica SPI CGIL Veneta Elena di Gregorio i Silvana Cappuccio nadležna za međunarodnu suradnju SPI-CGIL-a, a naknadno im se pridružio i Roberto Treu generalni tajnik SPI CGIL Friuli-Venezia Giulia.

U razgovoru delegacije SUH-a i SPI CGIL naglašena je potreba razmjene iskustva u aktivnostima kod osnovnog problema, sve prisutnijeg siromaštva umirovljenika i starijih osoba, kako u Italiji, tako još više u Hrvatskoj, niskih mirovina, lošeg zdravstvenog sustava i socijalne skrbi. Najavljeni su uzvratni susreti te skoro održavanje konferencije svih zbratimljenih područnica SUH-a Istarske županije te talijanskog sindikata SPI-CGIL iz regija Veneto i Friuli Venezia Giulia i to već za jesen ove godine, a sve kako bi se potaknula svrsishodnija uzajamna suradnja.

Inače, bratimljenje Ogranka SUH-a Vodnjan-Dignano i SPI CGIL Castelfranco

Veneto sklopljeno je još 2013. godine, pa je to ujedno bila i jubilarna deseta godišnjica suradnje, koju je pandemija prekinula. Stoga su svi bili zadovoljni da su na ovaj način nastavili suradnju.

SUH-ovu delegaciju nakon toga je primila i gradska uprava, dogradonačelnica Marica Galante i Gianfranco Giovine - nadležan za turizam, a s kojima su u jednosatnom razgovoru razmijenili i iskustva o dosadašnjoj suradnji i obostranim problemima koji se tiču umirovljenika i starijih osoba.

Dina Šverko

PULA – OGRANAK OPĆE BOLNICE Poezija za sestre

U prostorijama SUH-ovog Ogranka Opće bolnice Pula i istarskih domova zdravlja, koje je dio Udruge SUH-a Pula-Pola, 12. svibnja 2023. održano je druženje povodom obilježavanja Međunarodnog dana sestinstva, koje se slavi od 1974. godine, a u spomen na čuvenu medicinsku sestru Florence Nightingale koja se rodila na taj datum u svibnju. Nightingale (1820.-1910.) je utemeljiteljica modernog sestinstva, koja je slavu stekla radeći godinu i pol dana u britanskoj vojnoj bolnici tijekom Krimskog rata.

Na druženju u Ogranku Ljubica Stanković Bestulić, viša medicinska sestra u mirovini i priznata pjesnikinja, pročitala je Plavo-bijelu pjesmu posvećenu struci medicinskih sestara te je ispraćena pljeskom i nagrađena lijepim buketom crvenih ruža od kolegice Ivanke Vareško. Druženje se nastavilo u veseloj atmosferi, često se prisjećajući i pričajući dogodovštine iz školskih dana, te se kasnije nastavilo u obližnjem kafiću.

Silvano Jelenić

ŽRNOVNICA Dolinom Gacke

Četrdeset članova Podružnice SUH-a iz Žrnovnice otišlo je početkom lipnja 2023. na jednodnevni izlet u Otočac. Po dolasku su ručali u lokalnom restoranu, a onda su uz pratnju vodiča obišli povijesne znamenitosti Otočca, kao i jedan od izvora rijeke Gacke, Majerovo vrelo.

U popodnevним satima posjetili su i siranu u Krasnom kao i svetište Gospe Krasnarske na brdu iznad mjesta. Odozgo se pruža predivan pogled na dolinu kao i na sam Velebit. Puni dojmova vratili su se u Žrnovnicu i već razmišljaju o novoj destinaciji.

Siniša Marin

Banjanje i put ka jugu

Članovi Podružnice SUH-a Dubrovnik uživali su od 27. travnja do 6. svibnja 2023. godine u termama Topusko gdje su uživali u kupanju u bazenima, ali i prekrasnoj prirodi. Naime, terme se nalaze u blizini jezera i prekrasne šume, pa su se mnogi članovi opušitali u miru i tišini idiličnog pejzaža. Osim kupanja, članovi su jedan dan otišli i na izlet na Petrovu goru, gdje su nakon pješačenja stazama izlet završili jelom u Lovčkom domu Muljava.

A od 26. do 31. svibnja članovi su otišli na nezaboravan izlet gdje su posjetili Crnu Goru, Albaniju i Makedoniju. U Crnoj Gori jako ih se dojmio prekrasni otočić Sveti Stefan u Budvi, koji je s kopnom povezan uskom prevlakom, te je na glasu kao jedno od najluksuznijih odredišta u toj zemlji. U Albaniji su pak posjetili grad Kruju, u kojoj se nalazi istoimena tvrđava koja je bila uporište otpora Osmanskom carstvu, te su tamo posjetili Skenderbegov muzej, a vozili su se i po Skadarskom jezeru.

U Makedoniji su pak uživali u impozantnim spomenicima Aleksandra Velikog u Skoplju, staroj čaršiji i gradskim kulama. U nedjelju su otišli i na misu u katedralu gdje su se susreli s dubrovačkim svećenikom, don. Mašlaćem, te su svi bili sretni ovim susretom. Nezaboravna je bila i svečana večera u jednom tradicionalnom makedonskom restoranu u Ohridu. Bilo je, kažu naši SUH-ovci, ludo i nezaboravno.

SPLIT Susret s medvjedima

Čak tri izleta „odradili“ su članovi Udruge SUH-a Split tijekom svibnja 2023. godine. Prvo je 1. svibnja 56 SUH-ovaca posjetilo imanje Dorat kod Lečevice u dalmatinskoj za-

gori, gdje su uživali na ranču konja i prekrasnoj prirodi, a domaćini su se potrudili te su im uz ručak osigurali i živu glazbu, harmonikaša koji je izvodio pjesme „za dušu“ te je zaista bila sjajna atmosfera.

Već 13. svibnja otišlo se na novi izlet, ovaj put u Nacionalni park Sjeverni Velebit, gdje su članovi posjetili izvor rijeke Gacke, zatim šumarski muzej Krasno, a definitivno najviše ih se dojmio posjet Kuterevu i tamošnjem utočištu medvjeda gdje im je lokalna vodičkinja objasnila kako je riječ o utočištu za mlade medvjede siročice, te ih je educirala o zaštiti medvjedeg staništa.

Pedeset splitskih SUH-ovaca 27. svibnja otišlo je i na jednodnevni izlet u Međugorje, gdje su prisustvovali svetoj misi u Crkvi sv. Jakova. Putovanje je iskorišteno i da se posjeti vodopad Kočuša pored Ljubuškog, koji je jedan od najljepših prirodnih dragulja u Hercegovini. U blizini vodopada nalaze se mlinovi od kojih neki i danas rade te je bio zaista užitak razgledati ovu zasad nerazvikanu turističku atrakciju. **A.T.**

VRGORAC Posjet Stonu i Dubrovniku

Četrdeset članova Udruge SUH-a Vrgorac 30. svibnja 2023. godine uputilo se na jednodnevni izlet u južnije krajeve. Prvo zaustavljanje bilo je na Pelješkom mostu, gdje su se članovi fotografirali za uspomenu. Nakon toga posjetili su Ston, razgledali njegovu staru povijesnu jezgru i uživali u pogledu na čuvene zidine te stonsku solanu.

Na završnu destinaciju, Dubrovnik, stigli su gladni, pa su prvo ručali, a onda krenuli s razgledavanjem. Tako su obišli Onofrijevu česmu, Orlandov stup, šetali po Stradunu te posjetili crkvu sv. Vlaha i katedralu Uznesenja Blažene Djevice Marije. Svi su članovi, dakako, već su bili i prije u Dubrovniku, ali njegova ljepota uvijek iznova očara i stare posjetitelje. Na povratku su svi članovi kazali kako im je izlet bio stvarno divan. **S.E.**

DONJA DUBRAVA Predavanje o celijakiji

U petak, 26. svibnja 2023. godine, u zagrebačkoj Podružnici SUH-a Donja Dubrava organizirano je predavanje o celijakiji – autoimunoj bolesti koja se javlja u genetski predisponiranim osobama. Predavanje je održala predsjednica Hrvatskog društva za celijakiju Ružica Lah, koja je kazala kako ova bolest pogađa jedan posto svjetskog stanovništva, ali i da podaci govore kako se posljednjih godina taj udjel povećava.

Celijakija nastaje kao posljedica poremećenog imunološkog odgovora sluznice crijeva pri susretu s glutenom i drugim srodnim prolaminima – tvarima iz pšenice, raži i ječma. Nastaje tzv. enteropatija – upala i oštećenje sluznice tankog crijeva zbog čega se gubi sposobnost upijanja hranjivih sastojaka, pa je drugi naziv za bolest glutenska enteropatija. Iako je riječ o neizlječivoj bolesti, osoba koja oboli od nje može živjeti kao i svi drugi zdravi ljudi, ali uz jedan uvjet, moraju izbjegavati gluten.

Predavanje je bilo zaista dobro i poučno te se svjedočilo članovima, koji su na kraju ispunili informativni upitnik, te je svima napravljen i brzi dijagnostički test na celijakiju. **M.B.**

Sedam savjeta za bolje zdravlje mozga

➤ **Budite u pokretu.** Najbolji savjet koji se može dati u cilju održavanja mozga zdravim i mladim je aerobična tjelovježba. Još bolje ako je kombinirana s treningom snage mišića. Postoje jaki dokazi da tjelovježba može usporiti slabljenje mentalnih sposobnosti, čak i obnoviti, poboljšati memoriju. Osobe koje su u dobroj fizičkoj kondiciji imaju bistriji, oštromniji mozak. Tjelovježba čini čovjeka pametnijim u bilo kojoj dobi života.

➤ **Nahranite mozak.** Hrana bogata antioksidansima korisna je za zdravlje mozga, kao što je dobra i u borbi protiv raka. Razno voće i povrće kao što su grah, cjelovite žitarice, orasi, lješnjaci, razni začini, bogato je antioksidansima. Razumljivo, i ukupna prehrana mora biti zdrava.

➤ **Prisilite mozak na „gimnasticiranje“.** Ljudi bilo koje dobi mogu trenirati svoj mozak da u svojim funkcijama bude brži i ustvari mlađi. Sve što je potrebno je vježba za um. Mozak je jako prilagodljiv organ. Ako „zatražite“ od mozga da uči, on će učiti. On može i ubrzati taj svoj proces. U cilju održavanja mozga mladim i u dobroj funkciji, čovjek se može uključiti u brojne aktivnosti, kao primjerice igranje stolnog tenisa, slaganje puzzle, učenje novog jezika, novog plesa, učenje sviranja nekog instrumenta, bonsai tehnike, igranje šaha, rješavanje križaljke.

➤ **Ostanite mirni.** Kao što je vrlo važno stavljati svoj mozak pred svojevrstne izazove, tako je isto važno biti sposoban ostati miran. Stres, posebno kronični stres, može poremetiti kognitivne procese, kao što se učenje i pamćenje. Tjelovježba i vježbe relaksacije mogu biti od

pomoći u borbi protiv stresa. Omogućite mozgu dovoljno odmora. Ispitivanja su pokazala da su najbolja kreativna rješenja za razne komplicirane probleme dolazila nakon dobrog noćnog sna. Ne kaže se uzalud, kad ste pred nekom važnom odlukom, „prespavaj“ to.

➤ **S dobi postajemo mudriji.** Stariji ljudi bolje rješavaju probleme, zato jer imaju u svom mozgu više usklađenih mentalnih informacija nego mladi ljudi. To je razlog zašto su oni u 50-tim i 60-tim - mudri. To su oni kojima se obraćamo za najbolji savjet, koje želimo da vode naše tvrtke i državu. Lijepo je znati da neke stvari postaju bolje kako starimo. Uostalom, to potvrđuju i najnovija znanstvena istraživanja.

➤ **Nemojte pušiti, ali tulumarite.** Pušači imaju slabiju memoriju i kognitivne funkcije. Pijte umjereno. Dok pijenje velikih količina alkohola može oštetiti pamćenje, umjerene količine mogu biti od koristi. Budite društveni. Bliske veze s drugima mogu poboljšati kognitivne funkcije starih ljudi. Društvena podrška može doći od odnosa s prijateljima, rođacima ili onih koji pružaju skrb. Uključivanja u društvo stimuliraju intelektualne aktivnosti.

➤ **Spriječite ozljede glave.** Traume glave često rezultiraju oštećenjem memorije, što je rizični faktor za budući razvoj demencije. Zaštitite glavu za vrijeme raznih sportskih aktivnosti (npr. vožnja biciklom), za vrijeme vožnje motorom i nošenjem sigurnosnog pojasa u automobilu. Vaš mozak je „u vašim rukama“.

dr. Ivo Belan

GRAD ZA DEMENTNE

Stanujem u plavom ananasu

Starenje stanovništva i sve veći udio starijeg stanovništva u općoj populaciji postali su globalni izazovi. Sigurno jedan od boljih primjera skrbi za starije je grad-država Singapur, gdje je tamošnja Vlada 2019. godine osmislila inicijativu kojom će se pomoći sve većem broju građana s demencijom. Tako su u dva stambena naselja u kojima živi najveći broj starije populacije stvorili sustav koji pomaže starijim osobama i pogotovo onima koji boluje od demencije da se mogu samostalno kretati svojim susjedstvom.

Nakon provedenog istraživanja pronašli su najefikasniji način pomoći da se starije osobe ne izgube i sigurno vrate kući. Naime, stambene blokove su podijelili u zone i svakoj zoni su dodijeljene boje, crvena, zelena ili plava. Fasada svake zgrade na vrhu je obojana drugom bojom, ali i označena istaknutim velikim brojevima, što ih čini lako čitljivima iz daljine, a mnoge fasade obojane su dodatnim šablonskim simbolima poput tropskih riba, ananasa i stabala gume, koji su odabrani zbog njihove povezanosti sa singapurskim naslijeđem i poviješću.

Na svakom koraku, zidovima ulica, stupovima i pred-

vorjima, također se nalaze boje, brojevi, simboli i strelice usmjerena koji pomažu osobama s demencijom da se ne izgube. Izgrađene su i brojne betonske klupe koje služe starijim osobama kao mjesta za odmor, ali su i na njima označene boje i strelice usmjerena. Trenutno je 22 posto od 5,5 milijuna stanovnika Singapura starije od 60 godina, a predviđanja zdravstvenih vlasti su da će do 2050. godine biti oko 158 tisuća ljudi s demencijom.

„Najmanje se druže građani treće životne dobi, jer su im mirovine jedva dostatne za preživljavanje, osobito sada u vrijeme inflacije. Zaboravili su na nekadašnje, stare običaje kada su se susjedi i prijatelji međusobno pozivali na druženja uz jelo“

Jesmo li se otuđili od drugih?

Malo je potrebno da čovjek postane tužan, depresivan ili izgubi motivaciju. Svi smo različiti pa stoga i na život gledamo različito. Ono što nekoga neće previše okrznuti, drugoga bi moglo jako povrijediti. Kako smo stariji, manje smo spremni podnositi neke situacije. Više nam nije toliko stalo do ostvarivanja novih prijateljstava. Pričate s ljudima, družite se s njima, ali ih ne prihvaćate kao nove prijatelje. Ne povjeravamo im svoje tajne. Sve manje vjerujemo nekim ljudima.

Jedna uspješna poslovna žena u kasnim pedesetim godinama nedavno je izjavila da je u svom poslu upoznala mnogo ljudi, da svakodnevno komunicira s njima, ali da je unatoč tome usamljena. Događa se često da smo zapanjeni kada nas iznevjeri netko kome smo vjerovali. Život je lakši i ugodniji kada ste u pozitivnom okruženju s ljudima koji su vam dragi. Pitate li se ponekad: Što se događa u zgradama u kojima živimo? Poznajete li svoje susjede? Pričate li s njima? Posjećujete li se međusobno? Pozivate li

blizu Vas, a nikada ne znate kad bi vam mogla zatrebati pomoć. Postoji više razloga da budete dobri sa susjedima. Možete posuditi neku sitnicu. Pazit će vam na kuću ili stan. Imat ćete s nekim popiti kavu i porazgovarati u trenucima kada biste baš malo popričali ili popili čaj, posudit će vam kućanski aparat ili alat, preuzeti poštu, pozvat će vas na svoje proslave i roštiljade. Posebice, ako živite sami u stanu ili kući, lijepo je znati da je netko koga poznajete udaljen samo nekoliko koraka od Vas.

Ljudi su društvena bića, potrebna im je blizina drugih ljudi. Pa zašto ih onda ne biste izgradili s onima koji žive u Vašoj sredini? Zaboravite na usamljenost i upoznajte susjede. Jedan od prvih koraka je pokucati na njihova vrata i predstaviti se. Možete donijeti malo kolačića - za dobrosusjedske odnose to može biti pun pogodak! Pozovite susjede i prijatelje na doručak uz kavu i kolače, ručak ili jednostavnu večeru. Kažu da je opušteno druženje najbolje uz finu hranu i dobro piće. Od pamtivijeka, u skoro svim dijelovima svijeta, gosti su se uvijek dočekivali srdačno i s poštovanjem, a u drevnim kulturama gostoprimstvo se cijenilo kao jedna od najvećih vrlina.

Naši roditelji, bake i djedovi za goste su pripremali najbolja jela, a gosti izdaleka prespavali bi u najljepše uređenim sobama. Zašto to više nije tako? Zašto se danas sve manje družimo u svom domu? Možda zato jer bi se prije uz jelo za stolom okupilo više generacija, dok se danas ljudi druže ponajprije sa svojom generacijom ili s kolegama s posla. Jedna poslovice kaže kako prijatelja možeš zamijeniti lakše nego susjeda.

U većim gradovima, poput Zagreba, odnosi među susjedima i prijateljima su drugačiji nego su bili prije 30 i više godina. Život je postao ubrzaniji pa se u svemu traže praktična rješenja, počevši od proslave dječjeg rođendana, pa sve do umirovljeničkog druženja u kvartovskom kafiću. Općenito, svi važniji datumi obilježava-

ju se s familijom ili prijateljima izvan zidova osobnog stana ili kuće. Još se samo u manjim sredinama zadržao običaj sponatnog posjećivanja susjeda i prijatelja.

U gradu je to postalo nezamislivo, pa čak i poziv na kavu. Ljudi su, možda, postali lijeni da nekoga pozovu k sebi ili da im odu u posjet. U današnjem svijetu naglasak je na individualnosti, na zadovoljavanju osobnih potreba. Nekima se ne da pospremati stan, „za goste“, a neka istraživanja kažu da se manje družimo, zato što se danas živi ubrzano i nemamo dovoljno vremena. Kažu i to da se međusobno ne pozivamo jer smatramo da bismo trebali prirediti neka skupa jela, a za to nemamo dovoljno financijskih sredstava. Istina, penzije su u odnosu na cijene sve manje i manje. No ručak može biti i jef-tin, a maštovit, zar ne?!

Najmanje se druže građani treće životne dobi, jer su im mirovine jedva dostatne za preživljavanje, osobito sada u vrijeme inflacije. Zaboravili su na nekadašnje, stare običaje kada su se susjedi i prijatelji međusobno pozivali na druženja uz jelo. Ja ipak tvrdim da novac nije glavni razlog, jer su na naše bake i djedovi, pa i naši roditelji, živjeli često i u skromnijim uvjetima, ali znali su i „svoje malo“ dijeliti sa susjedima i prijateljima. Moj susjed Josip sjeća se kako je njegova majka često razmjenjivala, ne samo recepte za jela, već bi dio skuhanog ručka odnijela prvog susjedi Tonki. Nakon nekoliko dana susjeda Tonka bi pokucala na njihova vrata, koja se danju nisu ni zaključavala, i donijela nešto od svojih kulinarskih djela.

Jesmo li se otuđili od drugih? Jesmo li se previše zatvorili u svoje stanove? Susjedi su nekada imali posebno mjesto u životu mnogih. Danas se često sve svodi tek na pozdrav na stubištu, u liftu ili na ulici. No, sreća ne dolazi od bogatstva, savršenog izgleda, idealne ljubavne veze ili braka. Sreća dolazi iz čovjeka, iz njegove duše i osobnosti, iz njegovog pogleda na svijet. Donesite odluku da ste sretan čovjek!

Drenka Gaković

susjede ili prijatelju na ručak u svoj stan?

„Živim u centru grada i u našoj zgradi svi se međusobno poznajemo i pomažemo. Susjed je prva karika za koju se primiš i u dobru i u zlu“, rekla mi je nedavno bivša kolegica s posla. Ili ste Vi osoba koja samo prođe pored svojih susjeda? To nije lijepo! To su osobe koje žive

Kako se računa staž dugogodišnjeg osiguranika

Pitanje: Iduće godine imat ću 60 godina života i želio bih ići u mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika (60 godina starosti i 41 godina radnog staža). Zanima me dali se u 41 godinu radnog staža računa i vrijeme provedeno u Domovinskom ratu (dragovoljac domovinskog rata) u duplom trajanju ili mora biti čisti efektivni radni staž. **(C.L., Sisak)**

Odgovor: Pravo na starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika ima osiguranik kada navrší 60 godina života i 41 godinu staža osiguranja, a u taj staž uračunava se staž osiguranja u efektivnom, stvarnom trajanju. Staž osiguranja u efektivnom trajanju je razdoblje provedeno u obveznom mirovinskom osiguranju i produženom osiguranju u stvarnom trajanju. Produženo osiguranje je ono osiguranje koje je evidentirano kao takvo i po toj osnovi plaćano u mirovinski fond, a to nije tzv. "braniteljski staž".

Energetski dodatak

Pitanje: Predao sam zahtjev za starosnu mirovinu 1.2.2023. godine. Rješenje sam dobio 22.05.2023. Zanima me da li ću dobiti i energetski dodatak. **(B.Ž., Osijek)**

Odgovor: Točka V. Odluke Vlade o isplati jednokratnog novčanog primanja korisnicima mirovine radi ublažavanja posljedica rasta troškova života od 17.3.2023. (objavljena u Narodnim novinama broj 31/2023) određuje: „*Jednokratno novčano primanje pod uvjetima iz točaka II. i III. ove Odluke pripada i korisnicima kojima su postupci ostvarivanja prava na mirovinu u tijeku, a priznato im je pravo na isplatu mirovine na dan 31. ožujka 2023. ili ranije te su zatečeni u isplati za mjesec ožujak 2023. najkasnije na dan 15. lipnja 2023.*“ Dakle, imate pravo na tzv. „energetski dodatak“ vezano za datum odlaska u mirovinu, ali imajte u vidu da postoje cenzusi i četiri razine/visine te pomoći, sukladno visini mirovine.

Obiteljska mirovina i rad u mirovini

Pitanje: Zanima me mogu li raditi 4 sata dnevno (pola radnog vremena) preko ugovora o radu kao udovica/primatelj obiteljske braniteljske mirovine preminulog supruga? **(K.C., Hvar)**

Odgovor: Sukladno članku 99. stavak 3. točka 12. Zakona o mirovinskom osiguranju, kao korisnica obiteljske mirovine imate pravo raditi do polovice punog radnog vremena bez ikakve obustave vaše mirovine. S poslodavcem sklopite ugovor o radu takvog naziva premda sam naziv ugovora nije presudan nego njegov sadržaj u kojem će se opisati vaš rad do polovice punog radnog vremena.

Nepravedna dobna granica za obiteljski dodatak

Pitanje: Da li postoji zakonska mogućnost za isplatu obiteljskog dodatka prije 65 godine? Nije pravedno da moram čekati 65 godina, a moj suprug je koristio mirovinu svega jednu godinu prije smrti. Ovako smo svi izjednačeni, a i pitanje je da li ću prijeći cenzus kad budem imala 65 godina. Ako je to pravo na dio novca iz fonda u koji je tvoj partner uplaćivao, onda bi to pravo trebali imati svi, naravno po određenim kriterijima. **(A.Z., Koprivnica)**

Odgovor: Nažalost važeće zakonske odredbe Zakona o mirovinskom osiguranju izričito propisuju da nositelj prava na dio obiteljske mirovine ili tzv. „obiteljski dodatak“ mora imati 65 i više godina. Prilikom rasprave o nacrtu tog Zakona prijedlog SUH-a o nižoj dobnoj granici nije uvažen, ali će SUH i dalje predlagati da se zakonski uvjeti korigiraju prema uvjetu dobi propisanom za obiteljsku mirovinu. U tom smislu nadamo se budućim izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju, ali je na zakonodavcu da to uredi na drugačiji način, ukoliko to prihvati.

pravni
savjeti

Odgovara:
Štefica Salaj
dipl. pravnica

Besplatno
pravno
savjetovanje
za članove
Sindikata
umirovljenika
01/4655111/244
ili 01/4615797
e-mail:
suhsavjetovaliste
@gmail.com
ili
<https://www.suh.hr/savjeti/pitaj-pravnika/>

Siniša Marin, predsjednik Podružnice SUH-a Žrnovnica

Imaš krov, nemaš kruh!

„Smatram da i sadašnja Vlada mora s više respekta gledati prema umirovljenicima jer sve nas je više. A mi smo ti koji biramo!“

Zanimljivo je počela 2023. godina za Sinišu. Dotadašnji predsjednik Podružnice SUH-a Žrnovnica Nikola Bošković najavio je odlazak s te funkcije, te se tražila osoba koja bi ga mogla zamijeniti. Na nagovor članova podružnice s kojima je u prijateljskim odnosima, Siniša se prvo učlanio u SUH početkom veljače, a zatim je 11. veljače na sjednici Izvanredne izborne skupštine i izabran za predsjednika.

Naime, Siniša je tada službeno još bio u radnom odnosu, ali je već u ožujku s napunjenih 65 godina otišao u starosnu mirovinu, te se odlučio prihvatiti zahtjevne funkcije predsjednika podružnice.

„Aktivnosti podružnice, kao i mnogih drugih podružnica za vrijeme pandemije, su bile minimalne, praktički tek toliko da se održi podružnica i preživi. Nakon ukidanja raznih zabrana stvorile su se nove mogućnosti za druženje i djelovanje članova na svim poljima. Moj primarni zadatak sada je omasoviti članstvo, ali i poraditi na kvaliteti društvenog i inog života naših članova kao i svih umirovljenika općenito“, za početak će Siniša.

Iako nije imao prijašnjeg sindikalnog iskustva, Siniša ima dobre organizacijske kvalitete, zbog čega je i dobio povjerenje članstva. Naime, deset godina bio je predsjednik ogranka Hrvatske seljačke stranke u Žrnovnici, a dvije godine i predsjednik Gradske organizacije HSS-a Split. I ne samo to, Siniša ima i poduzetnički duh, te je tako još 90-ih zajedno s pet godina mlađom suprugom Brankom otvorio vlastitu trgovinu gdje su oboje radili do umirovljenja.

„Ja sam završio trgovačku školu, a supruga i ja do 90-ih godina smo radili kao trgovci u

poduzeću Dalma Split. Nakon poznate privatizacije Dalme za jednu kunu, supruga i ja smo se okušali u privatnom sektoru i na sreću uspjeli smo zarađivati dovoljno za život“.

Uspjeli su i u privatnom životu, jer su dobili dva sina, Ivana i Josipa. Ivan je neoženjen i radi kod jednog veletrgovca, dok je Josip oženjen i ima kćer Doru, za koju Siniša kaže da je „naše zlato“. Sin Josip pak ima svoju automehaničarsku radionicu.

Odmah pri preuzimanju vodstva podružnice Siniša je krenuo rješavati probleme.

„Trenutno smo u dogovaranju preko lokalnih vlasti da nam se osigura prostor u kojem bi djelovali umirovljenici, jer sada to radimo isključivo u privatnim prostorima članova. Svakako ću poraditi na tome da naši članovi imaju što više druženja, kako međusobno, tako i s članovima iz drugih podružnica u županiji.“

Što se tiče standarda života umirovljenika njegove podružnice, Siniša kaže kako su većina u donjem razredu po visini mirovina, ali i da ima nešto pozitivno, a to je da ih većina živi u vlastitim obiteljskim kućama, koje su izgradili za vrijeme dugogodišnjeg rada, ali i dodatnog rada baveći se poljoprivredom. Ipak, krov nad glavom ništa ne znači, ako nemate novca za osnovne životne potrebe.

„I sada mnogi u mirovini moraju nešto raditi, jer mirovine nisu dostatne za normalan život, a posebno ako netko pati od neke bolesti. Tako se ja i supruga, dok nam zdravlje dopušta, bavimo dodatnim poslovima jer također imamo niske mirovine. Ne čudi da me članovi obično pitaju ista pitanja, imam li saznanja kad

će neka povišica na mirovine i koliko će iznositi. Definitivno nisu zadovoljni samo obećanjima i nekim kozmetičkim zahvatima Vlade RH“.

S obzirom na svoju političku prošlost i angažiranost, Siniša ističe kako bi za umirovljenike bilo najbolje da se svi ujedine, prije svega političke stranke s umirovljeničkim predznakom, te da programski surađuju s umirovljeničkim udrugama.

„Gotovo svaki treći čovjek koji živi u Hrvatskoj je umirovljenik. Riječ je o jednom velikom potencijalu, i ujedineni bi mogli pomoći i sebi i drugima, a sada vidimo previše podjela. Smatram da i sadašnja Vlada mora s više respekta gledati prema umirovljenicima jer sve nas je više. A mi smo ti koji biramo!“

U vezi sa SUH-ovim zahtjevima prema vladajućima, Siniša smatra kako bi što prije trebalo povećati mirovinska primanja, bilo novom formulom usklađivanja ili uvođenjem takozvane 13. mirovine.

„Ujedno smatram kako trenutni sustav usklađivanja mirovina svima prema jednakom postotku nije pravedan. Nije isto pet posto rasta nekome s 400 eura ili nekome s 1.400 eura mirovine. Posebno bi trebalo povesti računa o onima s najnižim mirovinama, jer iskreno, malo je reći da im je teško prebroditi sve izazove današnjeg života, te većina njih žive kao siromasi. Zbog toga podržavam i zahtjev SUH-a da se uvede minimalna mirovina koja bi se vezala uz 40 posto minimalne bruto plaće te godine staža, ali bila povoljnija onima koji imaju niže mirovine. Tako bi se definitivno bolje zaštitilo umirovljenike nego što to sad čini sustav najniže mirovine.“

Igor Knežević